

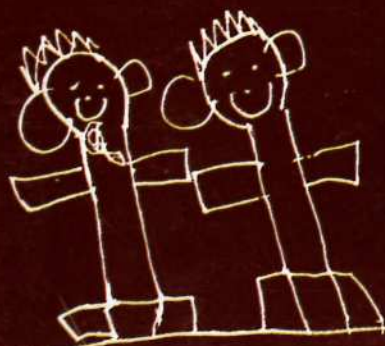
L'Amic

REVISTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

L'AMIC

3a època - Maig 2002

22

Telèfons i fax d'interès

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí:
972 42 22 96/21 78 - Fax 972 42 40 12

Registre Civil de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 40 12

Jutjat de Pau de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 40 12

CEIP Sant Jordi: 972 42 10 70 - Fax 972 42 31 50

Parròquia Santa Maria de Bonmatí: 972 42 08 07

Farmàcia M. José Medina: 972 42 22 31

Esplai de Sant Julià del Llor: 972 42 16 72

Banc Popular Espanyol: 972 42 00 19 - Fax 972 42 00 19

Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, sucursal de Bonmatí:
972 42 15 50 - Fax 972 42 04 58

Bar-Cafeteria Centre Cívic: 972 42 33 34

Bar-Restaurant Maria: 972 42 30 03

Restaurant La Barca: 972 42 09 63

Centre d'Emergències de Catalunya: 112

Centre d'Assistència Primària (CAP): 972 42 14 98/16 04
Fax 972 42 19 24

Creu Roja d'Anglès: 972 42 33 33

Mossos d'Esquadra: 972 84 27 57 - Fax 972 84 22 01

Urgències Mossos d'Esquadra: 088

Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil:
972 18 24 00 - Fax 972 18 24 03

Urgències Bombers: 085

Teisa Oficines: 972 20 48 68 - Fax 972 20 48 70

Teisa Terminal Autobusos: 972 20 02 75

Enher Gestions-Servei Clients: 902 50 77 50
Fax 972 41 13 75

Enher Avaries: 900 77 00 77

Enher Oficines: C/ Creu de Girona: 972 22 23 88

Correus: 972 42 22 21

Consell Comarcal de la Selva: 972 84 21 61
Fax 972 84 08 04

Consell Comarcal de la Selva, Servei de Recaptació:
972 84 01 78 - Fax 972 84 21 01

Horaris de serveis municipals i altres

Oficines municipals: De dilluns a divendres, de 9 del matí a 2 de la tarda. Dilluns i dimecres, de 5 a 8 de la tarda.

Secretaria: De dilluns a dimecres, de 9 del matí a 2 de la tarda.

Alcaldia: Dilluns i dimecres, de 12 del migdia a 2/4 de 2 de la tarda. Cal concertar entrevista prèviament.

Serveis Tècnics: Dilluns, de 2/4 de 7 a 2/4 de 9 del vespre. Cal concertar visita prèviament.

Consultes mèdiques a Bonmatí:
Dr. Daniel López i ATS Flora Falgans: Dilluns, a les 5 de la tarda, i dimecres, a les 12 del migdia. L'ATS també rep consultes els dijous, a les 12 del migdia.
Dr. Manuel Roman i ATS Magda Bonet: Divendres, a les 8 del matí.

Centre d'Assistència Primària (CAP) d'Anglès:
Dra. Pilar Adroher (Pediatría): De dilluns a divendres, a les 9 del matí. Cal concertar visita prèviament.
Urgències: 24 hores (tot el dia).

Servei de notaria: Dimecres de 10 a 1 del matí prèvia concertació al telèfon 972 43 00 03.

Servei socials: Cal concertar visita prèviament al telèfon 972 42 14 45.
Trebadora social: Neus Seseña, 2n i 4t dimarts de 8 a 2/4 de 12 del matí.
Educadora social: Sílvia Sureda, 4t dimecres de 8 a 3 del matí i de 5 a 7 de la tarda.

Calendari de festes i tradicions locals

Cavalcada de Reis: 5 de gener

Aniversari de la segregació del municipi: 22 de febrer

Marxa popular Anar-hi anant: últim diumenge de febrer

Aplec de l'Església Parroquial de Sant Julià del Llor:
3r diumenge d'abril

Setmana Cultural CEIP Sant Jordi: setmana del 23 d'abril

Aplec de Calders: 26 de març

Festa Major de Bonmatí: dilluns de Pasqua Granada

Sant Cristòfol: 8 de juliol

Festa Major de Sant Julià del Llor: últim diumenge d'agost

Festa d'homenatge a la gent gran: 11 de setembre

Torronada: desembre

Mercat setmanal: dijous al matí

Horaris CAP Anglès

		Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
Medicina general	Infermeria					
Manel Roman	Gemma Caparós	Matí	Matí	Tarda	Mig matí	Mig matí
Antonio Rodríguez	Anna Tura	Matí	Tarda	Matí	Matí	Matí
Daniel López	Flora Algans	Mitja tarda	Mig matí	Mig matí	Mig matí	Mig matí
Susanna Vargas	Susanna Trèmols	Tarda	Tarda	Tarda	Tarda	Tarda
Pediatría	Infermeria	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Pilar Adroher	Dolors Corominas	Matí/Tarda	Matí	Matí	-	Matí
Jordi Arenas	-	-	-	-	Tarda	-
Odontologia	Auxiliar Infermeria	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Jordi Piera	Anna Quer	-	Matí	-	Matí	-
Cristina Figueras	Teresa Roca	Matí	-	-	-	Tarda
Ginecòleg	Auxiliar Clínica	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
X.Ymbert	-	-	-	-	Cada 15 d.	-
J. Meléndez	Teresa Roca	Matí	-	-	-	-
Llevadora	-	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Montserrat Garriga	-	Tarda	Tarda	Matí	Matí	Tarda
Trebadora social	-	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Neus Seseña	-	Matí	Matí/Tarda	Matí	Matí	Matí
Educadora social	-	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
Sílvia Sureda	-	Matí				

Torn de matí de 8 a 15 hores. Torn de tarda de 14 a 20 hores.

Sumari

Serveis

2

Editorial

3

Informació municipal

4

Llibres recomenats

12

Actualitat

14

Entrevista

20

Escola

23

Salut

24

Medi ambient

26

Parròquia

27

Opinió

28

Homenatge

33

Àlbum fotogràfic

34

Gastronomia

38

Entreteniments

39

Altra vegada tinc la fortuna de poder dirigir-me a vosaltres, lectors fidels de L'AMIC, i ho faig amb la confiança de trobar en vosaltres la generositat de sempre, cosa que fa més fàcil l'atreviment d'aquestes ratlles.

La primavera i la proximitat de l'estiu ens conviden a donar un sentit més optimista de la vida, o si més no, el tòpic així ho demana. Però serà bo creure-s'ho i estar-ne segurs de què volem seguir aquesta pauta i posar-hi l'esforç necessari. O és que no ens interessa la felicitat? Per gaudir de la vida cal valentia i acció, és a dir, la vida és viure-la amb alegria, dignitat, responsabilitat, amor, justícia, llibertat, honestedat, sinceritat, solidaritat, tolerància i altruisme.

La vida cal compartir-la, amb la ferma inclinació de connectar amb la gent, implicar-nos en projectes creatius i solidaris, aprendre dels errors i reflexionar amb capacitat crítica i poder desenvolupar el compromís personal sense frustracions. El dia a dia ens sembla més segur i més fàcil d'encarar quan sabem que no estem sols. Tot plegat no està deslligat del dret a la intimitat, al coneixement d'un mateix, a estar en contacte amb els propis sentiments i acceptar-los. La intimitat és també la proximitat emocional amb altra persona, a la recerca de la relació íntima i de qualitat.

Aquesta salutació vol ser un missatge d'optimisme i d'entusiasme davant les adversitats i misèries. Vol ser una salutació vitalista i apassionada, i pot quedar resumida en unes paraules d'en Bertrand Russell: "Tres passions han governat la meua vida: l'ànima d'amor, la recerca del coneixement i una insuportable pietat pel patiment de l'ésser humà".

Salvador Gázquez i Calvo
Alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Edita: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

amb la col·laboració de Diputació de Girona

Consell de Redacció: Glòria Casadevall, Pep Collelldemont, Maria Lluïsa Riera, Josep Pérez Reventós, Ramon Ponsatí, Silvia Sureda i Benet Valentí

Disseny: Xavier Thibout

Compaginació: J.J. Comunicació

Impressió: Impremta Pagès, S.A.

Portada: Primer Premi del Concurs de Fotografia d'enguany (foto: Josep Pérez Reventós)

Dipòsit legal: GI-1216-99

El Consell de Redacció no s'identifica necessàriament amb les opinions dels articles publicats.

Víctimes de la violència domèstica

Per aquelles coses del destí, fullejant tota una dispersió d'informació, he trobat unes dades que no puc estar-me'n de fer-vos-les saber. Són esfereïdores, tot i que sovint en sentim a parlar pels mitjans de comunicació. Però és que aquestes són de casa nostra, de les comarques gironines, malgrat que visquem en un dels llocs més privilegiats (això diuen les enquestes socio-econòmiques) del nostre país.

- Informació quantitativa
 - Per què no es denuncia la situació de maltractament
 - Les circumstàncies personals de les demandants d'un servei d'ajuda
 - La resposta dels serveis d'ajuda
- Aquestes dades exposen la situació de la violència domèstica conegudes a les comarques gironines, i no són representatives de la globalitat dels casos, ja que hi ha moltes víctimes que no s'atreveixen a manifestar-ho.
- Pensaments, sentiments, emocions i pors de la dona maltractada

Informació quantitativa

- Nombre de casos detectats de violència domèstica: **537**
- Nombre de casos en què s'intervé des del servei: **402**
- Edats:
 - menys de 20 anys19
 - de 21 a 30 anys114
 - de 31 a 40 anys219
 - de 41 a 50 anys87
 - de 51 a 64 anys47
 - més de 65 anys13
- Temps que fa que pateixen maltractes:
 - menys d'un any46
 - de 2 a 3 anys130
 - de 4 a 5 anys85
 - de 6 a 10 anys84
 - més de 10 anys118
- Nombre de casos on hi ha menors en la unitat de convivència: **376**
- Nombre de casos que compten amb el suport familiar: **192**
- Nacionalitats:
 - casos procedents de països comunitaris21
 - d'estrangers no comunitaris75
 - il·legals25
 - autòctons.....378
- Nombre de persones ateses que presenten autonomia econòmica: **124** (sol ser una autonomia precària)
- Nombre de persones ateses que estan preparades laboralment per obtenir autonomia econòmica: **198** (la preparació és bàsica i les feines solen ser poc qualificades)
- Nombre de casos que han formulat denúncia: **212**
- Nombre de casos atesos en situació d'urgència (que no volen tornar a casa): **64**
- Nombre de casos atesos i derivats a cases d'acollida: **41**
- Nombre de casos que presenta el propi afectat: **259**
- Nombre de casos presentats pels veïns, familiars: **41**
- Nombre de casos presentats pels mossos d'esquadra: **80**
- Nombre de casos derivats per altres serveis: **122**

SOLIDARITAT

Informació descriptiva

La part descriptiva de cadascun dels enunciatos està ordenada en funció de la freqüència de les respostes, de major a menor, d'acord amb la valoració emesa pels professionals dels serveis.

Per què no es denuncia la situació de maltractament

Aproximació als problemes principals que dificulten i/o impedeixen presentar una denúncia contra l'agressor.

- Motius principals pels quals no formulen denúncia:
 - Por a les represàlies
 - Desconeixement del que significa denunciar, no creuen en la denúncia (desvalorització d'aquest fet)
 - Sentiments ambivalents cap a l'home
 - Desconfiança en la justícia
 - Por a què s'agregui la situació a la llar (pèrdua drets sobre els seus fills)
 - No acceptació de la problemàtica
 - Sensació de manca de recursos per sortir-se'n sola
 - Per lentitud de tramitació
 - Per dificultats econòmiques
 - En la comunitat gitana, la denúncia té repercussió a nivell de família extensa que obliga als seus membres a enfrontar-se entre si
 - La dona no rep suport familiar
 - Vergonya a exposar els fets
 - Creure que la persona canviarà

Les circumstàncies personals de les demandants d'un servei d'ajuda

Aproximació als problemes principals, legals, socials i psicològics que envolten les persones demandants d'un servei d'ajuda.

- Problemes principals que presenten les persones que demanen de ser ateses des del servei:
 - Manca de recursos econòmics, d'habitatge
 - Por i angoixa
 - Sentiment d'indefensió
 - Informació de recursos
 - Baixa autoestima
 - Estrangers sense papers
 - Situació de marginalitat, d'aïllament social i desemparament i problemes de salut mental
 - Pressió de la família
 - Manca de preparació a la inserció
 - Sentiment de culpabilitat per part de la víctima "per merèixer el càstig"
- Problemes legals més freqüents en què es troben les persones víctimes de violència domèstica:
 - Lentitud del procés judicial, desprotecció del procés judicial
 - Pèrdua de custòdia dels fills i problemes de manutenció dels fills
 - Desconeixement dels drets i deures

- Retirada de les denúncies
- Lentitud en l'adjudicació de l'advocat d'ofici i en la justícia gratuïta
- Descoordinació entre serveis a l'hora de presentar denúncies
- Falta de criteris unificats dels jutjats
- Incompliment de la sentència per part del maltractador
- Dificultats per obtenir ordre de restricció en situacions de maltractaments
- No compliment mesures cautelars; desprotecció policial
- Mancances de mesures provisionalíssimes quan són parelles de fet
- Les dones immigrants (reagrupament) en cas de denúncia de maltractaments es queden sense permís
- Mesures de distanciament de l'agressor insuficients
- Si denuncien tenen por a tornar al domicili abans no tinguin les mesures provisionalíssimes
- Repartiment de béns en la separació
- Problemes socials més freqüents en què es troben les persones víctimes de violència domèstica:
 - Situació laboral precària
 - Dependència econòmica
 - Càrregues familiars
 - Manca xarxa familiar i social
 - Dificultats per trobar habitatge
 - Aïllament i soledat
 - Manca de preparació per treballar
 - Manca de suport familiar
 - Pertinença a una comunitat que legitima el maltractament
 - Sentiment d'impotència
- Problemes psicològics més freqüents en què es troben les persones víctimes de violència domèstica:
 - Baixa autoestima
 - Depressió/ansietat
 - Insomni
 - Consum de medicació, alcohol, drogues
 - Dificultats de relació
 - Sentiment de culpabilitat
 - Distorsió de la realitat
 - Poca capacitat de decisió
 - Sensació de supervivència (control de les seves estratègies)

La resposta dels serveis d'ajuda

Aproximació als problemes principals en què es troben els serveis i professionals per atendre i donar resposta a les demandes i a les necessitats detectades.

- Problemes principals que es troben els serveis per donar resposta a les situacions que es presenten:
 - Manca de recursos adequats
 - Legislació inadequada
 - Acompanyament en règim de visites menors amb els pares en casos de violència greu
 - Manca de recursos específics de tractament
 - Falta d'agilitat en la tramitació de recursos
 - Habitatges inaccessibles
 - Poca coordinació entre els serveis

SOLIDARITAT

- Baixa funcionalitat dels serveis: lentitud per formalitzar papers i del sistema judicial
- Manca de sensibilització dels professionals
- Criteris d'accés a la casa d'acollida molt rígids
- Dificultats per ajudar-les si no presenten la denúncia; dificultats de la persona agredida en trencar la relació, té por a denunciar i això dificulta l'atenció per part del centre de dones maltractades
- Manca de suport a la dona durant tot el procés de reflexió i decisió

Diu la dona quan trenca el silenci

Em sento...

- Sovint trista i tinc ganes de plorar
- Quasi sempre impotent, perduda enfront els diferents problemes
- Sempre preocupada, en tensió, espanyada
- Sense vida pròpia
- Com si estigués malalta o tornant-se boja
- Sotmesa i víctima d'abusos
- Amb fàstic a les relacions sexuals
- Rabiosa per haver de compartir el llit
- Amb por quan es posa al llit amb mi
- Molt distant de la meva família
- Sola, sense cap ajuda
- Atrapada, sense sortida
- Sense forces, enfonsada, morta per dins
- Sense ningú que m'estimi
- Avergonyida, insegura, dissimulo davant dels altres
- Culpable per tot el que em passa
- Que em fa molta pena
- Amb desig de venjança, el voldria matar
- Amb ganes de posar fi a aquest patiment
- (...)

SALUT

La proximitat de l'atenció primària

Utilitzar els centres més pròxims és un avantatge i una comoditat per als ciutadans, que eviten així desplaçaments innecessaris cap als hospitals. Al centre d'atenció primària (CAP) es pot demanar consell als professionals i rebre atenció per als problemes de salut i sovint es poden resoldre les malalties pròpies de l'hivern.

Des del CAP s'ofereix també la possibilitat de rebre una atenció a domicili quan l'estat de salut del pacient no fa possible el trasllat físic fins al centre de salut.

El metge de capçalera és la figura més pròxima a l'usuari, una figura que ha d'ajudar a mantenir el benestar dels ciutadans, oferir una atenció continuada i resoldre qualsevol incident que el pacient consideri urgent mitjançant la derivació cap on aquest professional cregui oportú.

Des del CAP es tenen a l'abast, també, activitats de prevenció com ara les vacunacions i la detecció precoç de malalties. Així mateix, es treballa sobre la promoció d'hàbits saludables i consells sanitaris.

Horaris més amplis

La majoria de CAP estan oberts de dilluns a dissabte i es pot concertar hora per telèfon.

Hi ha serveis d'atenció primària cada dia de la setmana les 24 hores. A la Unitat d'Atenció a l'Usuari de cada centre s'ofereix informació i s'indica el centre d'atenció continuada més proper a cada domicili.

Els hospitals, només per a les urgències realment necessàries

Qualsevol dels hospitals de la xarxa hospitalària d'utilització pública (XHUP) atendran les urgències greus. Per evitar-ne la saturació, cal estar convençut que quan s'acudeix a aquests centres és perquè es tracta realment d'una qüestió greu.

El 061, un telèfon per a les emergències mèdiques a tot Catalunya

Els centres coordinadors d'urgències funcionen les 24 hores del dia i disposen d'uns equips sanitaris especialitzats per a l'assistència urgent a domicili o al carrer. La central telefònica activa la resposta més adequada en cada cas a través d'ambulàncies o metges que fan visites domiciliàries, o bé dona consell per telèfon quan no cal la visita mèdica personalitzada.

El 061 està coordinat amb les urgències dels hospitals i també amb l'atenció primària.

El Pla integral d'urgències de Catalunya (PIUC)

El CatSalut-Servei català de la Salut, amb la col·laboració dels centres de la xarxa sanitària pública de Catalunya, ha posat en marxa un dispositiu que reforça els recursos assistencials habituals en les èpoques de més demanda d'atenció sanitària.

Aquest dispositiu és l'anomenat Pla integral d'urgències de Catalunya (PIUC), que estableix:

- Les campanyes de prevenció: vacunacions, consells a la població.
- L'adequació i l'ampliació de l'oferta en tots els nivells assistencials.
- El reforç de la difusió als ciutadans d'informació sobre els recursos assistencials que donen resposta en les èpoques de més demanda, com ara l'hivern.
- La creació i l'ampliació dels sistemes d'informació, mitjançant l'ús de les noves tecnologies, que permeten conèixer la pressió assistencial dels diferents recursos i així activar els plans d'acció dels centres assistencials en funció de les necessitats.

Nota: Article publicat en el número 14 de "Salut Catalunya", el butlletí informatiu del Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya. ●

ONEWORLD SPAIN, junts per un món més just

OneWorld Spain és un portal d'informació i recursos en català i castellà sobre drets humans, desenvolupament sostenible, pau i solidaritat. Forma part de la xarxa internacional OneWorld, un espai de referència a internet per a tots aquells que volen entendre les claus de la pobresa i treballar per un món més just.

La xarxa OneWorld consta de 10 centres que comparteixen coneixements, treball en equip i recursos per desenvolupar les edicions locals i internacionals del portal i que està gestionat per entitats sense ànim de lucre. Un d'aquests deu centres és OneWorld Spain, que és una iniciativa de la Fundació Un Sol Món de Caixa Catalunya.

La xarxa OneWorld, que treballa en 7 idiomes diferents, és també una comunitat on line de més de 1.000 organitzacions de tot el món que treballen pels drets humans i el desenvolupament sostenible i disposen a OneWorld d'un espai comú per arribar a l'audiència i compartir valors, idees i experiències, així com rebre suport per millorar l'ús que fan d'internet.

OneWorld vol donar veu als col·lectius més desfavorits i donar a conèixer els valors i principis en què es basa per promoure un ús d'internet al servei de la solidaritat i que són els següents: drets humans per a tothom, repartiment dels recursos econòmics i naturals, estils de vida senzills i sostenibles, dret a informar i a ser informat, amb un accés universal als avantatges de les noves tecnologies, participació i transparència en la presa de decisions i diversitat social, cultural i lingüística.

Per posar-se en contacte amb OneWorld Spain es pot anar a la seva seu, ubicada a La Pedrera (c/Provença 261-265 / 08008 Barcelona), trucar al telèfon 34 93 484 81 11, enviar un fax al número 34 93 484 53 94, connectar amb la web www.oneworld.net/es o enviar un missatge de correu electrònic a l'adreça spain@oneworld.net ●

II Assemblea de la ONU sobre envelliment

“El col·lectiu de persones que superen els 60 anys d'edat està creixent amb més rapidesa que cap altre grup d'edat en tot el món. Per al 2050 es preveu que la població que sobrepassi aquesta edat hagi assolit els 2.000 milions de persones, mentre que en l'any 2000 aquest grup de gent gran no arribava als 600 milions. La pregunta és obvia: està preparada la societat del nou mil·lenni per digerir sense traumes aquest canvi?”.

Objectius:

- Canviar les actituds de les polítiques nacionals i internacionals, de les comunitats, empreses i altres organitzacions.
- Proporcionar el desenvolupament en un món que envelleix.
- Fomentar la salut i el benestar en la vellesa.
- Crear un entorn ambiental més favorable.
- Oferir una imatge positiva de l'envelliment.
- Reconèixer l'autoritat, la saviesa, la dignitat i l'experiència de tota una vida.
- Orientar la solidaritat entre les generacions en tot tipus d'entorn: familiar, laboral i comunitari.
- Assegurar els sistemes de pensions i de seguretat social.
- Millorar les oportunitats del benestar físic, social i mental, per ampliar l'esperança de vida sana, productiva, activa i de qualitat.

PERCENTATGE DE POBLACIÓ AMB 60 ANYS O MÉS (*)

País	2000	2050
Itàlia	24%	41%
Alemanya	23%	35%
Japó	23%	38%
Espanya	22%	43%
República Txeca	18%	41%
EUA	16%	28%
Xina	10%	30%
Tailàndia	9%	30%
Brasil	8%	23%
Índia	8%	21%
Indonèsia	7%	22%
Mèxic	7%	24%

(*) Font: Nacions Unides, 1998

Als països orientals, com la Xina i el Japó, els vells són venerats per la seva saviesa i sempre ocupen un lloc preferent a les llars. La nostra tradició familiar també ha estat així, però la nostra societat és massa consumista i competitiva, i està en perill el respecte que es mereix la gent gran.

“Quan es mor una persona gran, es crema una biblioteca” ●

Nova Frontera

Davant els incendis forestals, la informació és protecció

**Davant els incendis forestals,
la informació és protecció**

Si habites en una zona propera al bosc, pren les següents precaucions:

- Memoritza els números de telèfon dels equips de socors (085 i 088).
- Localitza l'interruptor general del corrent elèctric i les claus generals de l'aigua i el gas de casa teva.
- Tingues a mà un petit equipatge de seguretat amb els elements necessaris (un transistor de piles i una llanterna amb piles de recanvi, els medicaments indispensables i la documentació personal).
- En cas d'emergència, escolta la ràdio per rebre informació.
- I, en qualsevol cas, segueix les consignes de les autoritats.
- Tingues a punt reserves d'aigua. En primer lloc aprofita l'aigua de la teva piscina o d'altres dipòsits, si en tens.
- Tingues a punt les eines contraincendis (destrals, serres, etc.). Equipa't de mànegues de prou longitud per accedir a tots els punts de la teva propietat i d'una bomba amb motor tèrmic.
- Desbrossa i neteja els voltants de casa teva, sobretot les herbes i els matolls propers als dipòsits de gas, fuel, etc. Un jardí cuidat i ben regat és menys perillós.
- No tinguis reserves de combustible molt a prop de casa. Són molt inflamables.

Si vius en una urbanització, presta atenció a les següents recomanacions:

- Segons les característiques de la teva urbanització, l'Ajuntament et facilitarà la informació necessària per evacuar-la, si cal.
- Per facilitar l'extinció dels incendis i les evacuacions, és aconsellable que no bloquegis els accessos, que aparquis bé perquè els carrers siguin transitables i que facilitis l'accés dels bombers a les piscines, basses particulars i altres punts d'aigua, si en tens.

El bosc és sota la teva protecció, evita els incendis prenent les següents precaucions al bosc i als seus voltants durant l'època de risc d'incendis, que generalment va del 15 de març al 15 d'octubre:

- No hi facis mai foc, sigui quina sigui la finalitat. No cremis rostolls, pastures, marges ni restes d'aprofitament forestal i tampoc no facis focs d'esbarjo.
- No llancis les cigarretes al terra ni per la finestra del cotxe. El millor és no fumar al bosc, ja que qualsevol espurna pot provocar l'inici d'un incendi.
- Mantingues el bosc net. No hi deixis acumular els detritus, la brossa, els productes inflamables... Podrien afavorir l'aparició d'un incendi.
- No llancis coets, globus ni altres artefactes que puguin provocar un foc.
- No circulis amb el teu vehicle fora dels camins autoritzats. Es poden produir espurnes que provoquin un foc.
- No aparquis en llocs d'herba seca. Es pot iniciar el foc a causa de l'alta temperatura del tub d'escapament.

Com actuar davant d'un incendi forestal:

- Truca ràpidament als bombers (085). La rapidesa amb què els avisos pot ser determinant.
- Si el foc és petit, ataca'l a la base: llança-hi terra o aigua o colpeja'l amb branques d'arbre.
- Comunica que hi ha un incendi als habitants del voltant.

Si l'incendi s'acosta a casa teva:

- En primer lloc, mantén la calma.
- Retira els objectes que es puguin cremar del voltant de la casa i també els mobles del jardí.
- Tanca les finestres, els porticons, la trampa de tiratge de la xemeneia i les ampolles de gas de l'exterior. Evita que hi entrin espurnes.
- Facilita l'entrada dels equips de socors a la teva propietat.
- Tingues a mà una llanterna perquè l'electricitat es pot tallar.
- En tot moment, estigues atent a les indicacions dels bombers i de la policia.
- En cas d'evacuació: tanca tota la casa, desconnecta la llum i el gas i perquè l'evacuació sigui ràpida i ordenada, agafa l'imprescindible (la documentació, diners i medicaments).

Si l'incendi és a la porta de casa teva:

- Entra a casa amb tota la teva família i els animals domèstics i no l'abandonis fins que el foc no hagi passat.
- Tanca totes les portes, tant les interiors com les exteriors, i les entrades de respiració i ventilació, per aturar qualsevol aspiració d'aire.
- Desconnecta els subministraments de butà, gas natural, gasoil, etc.
- Col·loca les mànegues del jardí de tal manera que arribin a qualsevol racó de la casa. Omple d'aigua la banyera,

MEDI AMBIENT

Les vies verdes de les comarques gironines

Les vies verdes són infraestructures de comunicació destinades al tràfec no motoritzat -bàsicament ciclistes i vianants-, que acostumen a utilitzar antics traçats en desús. Les comarques gironines disposen en l'actualitat de tres vies verdes: la Ruta de la Via del Tren Girona-Sant Feliu, la Ruta del Carrilet Olot-Girona i la Ruta del Ferro, que uneix Ripoll amb Sant Joan de les Abadesses. Aquestes tres vies ressegueixen els traçats de tres antigues línies de tren i totalitzen en el seu conjunt poc més de 100 quilòmetres de recorregut. Es preveu que abans de final d'any, quan s'hagin enllestit els trams en construcció entre Olot i Sant Joan de les Abadesses, es completi una xarxa de 134 quilòmetres que ens permetrà desplaçar-nos del Pirineu a la Costa Brava.

Ruta del Ferro

La Ruta del Ferro és un recorregut de 12 quilòmetres que enllaça Ripoll amb Sant Joan de les Abadesses. Va entrar en servei l'any 1999 i deu el seu nom a l'important tradició de la farga del baix Ripollès. Es tracta d'un camí ideal per passejar a peu o amb bicicleta que ens evoca el passat industrial de la zona, a més de permetre'ns gaudir de la singular bellesa dels paisatges pirinencs, especialment d'aquells preservats pel Pla d'espais d'interès natural que es troben a les proximitats de la ruta: les serres de Mogrony i Cavallera, al nord, i de Milany, al sud. Es preveu que en breu es pugui continuar la ruta fins a Ogassa.

Es recomana visitar els monestirs de Santa Maria de Ripoll i de Sant Joan de les Abadesses, ambdós del segle XIII, així com les mines d'Ogassa.

Mentre no s'hagi enllestit el futur enllaç amb la Ruta del Carrilet, que tindrà 18 quilòmetres de longitud i passarà per la collada de Santigosa, l'ermita de Santa Llúcia i la Vall de Bianya, aquest recorregut es pot fer a peu seguint el GR paral·lel al riu Ter a Parella i Sant Pau de Segúries. A partir d'aquí, per la via romana, es continua en direcció a la Vall de Bianya i fins a Olot per Capsec. Si es va amb bicicleta, es puja per carretera fins a la collada de Santigosa i llavors se segueix en direcció a Santa Llúcia del Puigmal i la Vall de Bianya.

Ruta del Carrilet Olot-Girona

La Ruta del Carrilet enllaça Olot amb Girona a través d'un recorregut de 54 quilòmetres i és la primera via verda de l'estat espanyol, ja que es va inaugurar l'any 1997. Segueix les riberes del Fluvià cap al coll d'en Bas, punt culminant amb una alçada de 620 metres, i llavors el riu Brugent cap al Pasteral, on es troba amb el Ter, que ens acompanya fins a la ciutat de Girona.

La ruta travessa paratges de gran valor paisatgístic, natural i cultural com la Vall d'en Bas o el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa i en el seu darrer tram s'integren espais com les deveses del Ter, a Salt i Girona, on es poden veure diferents obres i infraestructures d'aprofitament hidràulic.

Es recomana visitar el conjunt monumental de la Girona antiga (Catedral, Sant Feliu, Banys Àrabs, el Call...), els museus d'Art, Cinema i Història de la Ciutat i el Centre Bonastruc Ça Porta a Girona i el Museu de l'Aigua de Salt, la plaça porticada d'Amer i el Casal dels Volcans - Museu comarcal d'Olot.

Ruta de la Via del Tren Girona-Sant Feliu

La Ruta de la Via del Tren enllaça Girona i Sant Feliu de Guíxols a través d'un recorregut de 40 quilòmetres per les comarques del Gironès i el Baix Empordà. El trajecte, que va entrar en servei l'any 2000 i travessa àmplies zones agrícoles, discorre entre dos massissos de poca alçada, però de gran valor ecològic: la serra de les Gavarres i el massís de Cadiretes.

A més del conjunt monumental i els museus de la ciutat de Girona, es recomana visitar el Monestir benedictí i la Porta Ferrada de Sant Feliu de Guíxols i el Museu Etnològic de Llagostera.

les piques, etc. i, si tens temps, treu les cortines.

- No t'esveris encara que el fum penetri a la casa: posa tovalloles mullades sota les portes i ruixa-les sovint per evitar que s'escalfin.
- Protegeix-te amb roba de cotó o llana, amb unes ulleres i un mocador moll.
- Si el fum és espès, deixa els llums encesos per millorar la visibilitat i per facilitar que et trobin.
- Deixa els documents i els objectes de valor dins del cotxe al garatge, amb les portes tancades, per si has de fugir.

Si l'incendi et sorprèn a camp obert:

- Allunya't del front del foc pels costats. És vital fugir en la direcció oposada a l'avenç del foc i el fum.
- Entra a la zona ja cremada al més aviat possible.
- Regula la respiració: unes inspiracions poc profundes i lentes, agafant l'aire de prop de terra, eviten inhalar el fum espès.
- Si pots, mulla un mocador per tapar-te la cara i evitar així els efectes nocius del fum.
- No et refugiïs a pous ni coves, ja que l'oxigen pot acabar-se ràpidament. Evita també les zones de pendent, els ports de muntanya i les valls estretes, perquè l'aire calent tendeix a pujar.
- En cas de perill imminent, estira't de bocaterrosa.

Si l'incendi et sorprèn al cotxe:

- Si hi ha temps, busca un lloc arcerat i atura't. Si el front del foc travessa la carretera, no surtis del vehicle, tanca els vidres i encén els fars perquè et puguin trobar entre el fum.

Si l'incendi et sorprèn vora el mar:

- Arriba a la platja, reagrupa't i, si cal, entra a l'aigua.

Nota: Consells del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya. ●

El Projecte Alba-Ter/Ave

Què és aquest projecte?

Els orígens del projecte: el Programa Terra de la Unió Europea

L'any 1966 la Unió Europea va posar en marxa el Programa Terra, que consisteix en un instrument d'ajuda per a les autoritats locals i regionals capaces d'unir-se per tal de buscar nous mètodes d'ordenació del territori. En el marc d'aquest programa, i a iniciativa de diversos pobles i ciutats de la conca del riu Ter, es va elaborar una proposta que posteriorment va ser aprovada i escollida per la Unió Europea. Així naixia el Projecte Alba-Ter/Ave

Els socis europeus del projecte: La Vale do Ave de Portugal

La Vale do Ave es troba situada al nord de Portugal i aplega un grup de vuit municipis al voltant del riu Ave, que té un recorregut d'uns 50 quilòmetres i una història molt semblant al riu Ter.

El paper dels socis consisteix en l'aplicació a una escala menor dels objectius i la metodologia que es portarà a terme en el riu Ter, per tal de fer palès que els resultats del Projecte Alba-Ter/Ave són extrapolables a altres conques fluvials europees.

El perquè del nom

Alba és el nom que, segons Plini el Vell, cronista del segle I, rebia un riu situat més enllà de la vila romana de Blenda (Blanes) i que s'ha atribuït a l'actual Ter.

Els objectius del projecte

L'ordenació del territori

L'objectiu bàsic del Projecte Alba-Ter/Ave és la redacció d'un Pla d'ordenació integral de la conca del riu Ter que, com a mínim, ha de tractar els següents aspectes:

- La conservació dels indrets més valuosos des del punt de vista productiu, ecològic i paisatgístic com són les terres agrícoles, els boscos i els espais naturals d'interès.
- L'ús racional dels recursos naturals (aigua, minerals, boscos, terres de conreu...).
- La conservació del patrimoni històric i cultural, relacionat amb els usos de l'aigua.
- L'establiment de directrius per a la lluita contra catàstrofes naturals com les inundacions o els incendis forestals.
- La creació de noves formes d'ocupació, principalment mitjançant la revaloració del patrimoni natural i històric com a possible font d'ingressos.
- La sensibilització i mobilització socials.
- La millora del medi ambient i la conservació del patrimoni natural.

El desenvolupament sostenible: la clau del programa

El concepte de desenvolupament sostenible neix bàsicament com a resposta als problemes derivats del model de creixement econòmic tradicional.

El desenvolupament sostenible fomenta una explotació racional dels recursos per tal que no s'esgotin i siguin aprofitables de manera indefinida, així com un respecte pel medi ambient i la cultura que, plegats, garanteixin la conservació i la millora de la qualitat de vida de les persones.

La conca del Ter: un espai ideal per al desenvolupament sostenible

Una àmplia mostra del patrimoni natural europeu

Malgrat la seva reduïda extensió a l'entorn d'un riu que amb prou feines arriba als 200 quilòmetres de longitud, al llarg de la conca del Ter trobem una àmplia representació, a petita escala, de la majoria dels paisatges i ambients naturals d'Europa.

Aquesta extraordinària varietat paisatgística i ecològica és causada pels més de 2.400 metres de desnivell que salva el Ter des dels Pirineus a la Mediterrània i al complicat relleu de muntanyes i planes que travessen el mateix riu i els seus afluents.

Un recull de la història de Catalunya

Pocs indrets tenen un registre tan complet sobre l'ocupació del territori per part dels humans com la conca del Ter. Des que els primers pobladors varen arribar a Europa fa més de 700.000 anys fins a l'actualitat, a les vores del riu hi han quedat nombrosos testimonis de com les persones han viscut i han sabut aprofitar els recursos que el riu i les terres del voltant els oferien.

Una economia diversa i uns recursos molt explotats

La conca del Ter ha estat i és encara una àrea que des d'èpoques molt reculades ha tingut una gran activitat econòmica relacionada amb els usos de l'aigua (agrícola, ramader, industrial i turístic). Tanmateix, en aquests darrers anys alguns d'aquests sectors pateixen una forta crisi (per exemple, la indústria tèxtil), per la qual cosa es fa necessari crear mesures correctores que redefineixin el paper d'aquests sectors econòmics.

MEDI AMBIENT

SALUT

El model de creixement econòmic imperant a la conca del Ter a les darreres dècades és responsable d'un esgotament progressiu dels recursos i de la degradació ambiental. Alguns dels problemes més significatius que s'han originat, i que el Projecte Alba-Ter/Ave intentarà diagnosticar per tal de proposar solucions, són els següents:

- Degradació ambiental causada per la contaminació urbana i industrial, la intensificació de l'agricultura i el turisme massiu de la capçalera i la desembocadura del riu.
- Sobreexplotació de l'aigua derivada de l'abastament de les àrees metropolitanes de Barcelona, Girona, la Costa Brava i de les centrals elèctriques, el turisme i l'agricultura intensiva, que fa que en alguns trams el riu sovint no dugui el cabal suficient.
- Pèrdua de biodiversitat. Aquesta riquesa biològica es troba en perill per causa de la contaminació, el creixement urbà, les barreres que representen els embassaments i les vies de comunicació i el despoblament rural.
- Destrucció del patrimoni cultural vinculat a l'aprofitament agrícola i industrial del riu.
- Crisi agrícola i industrial com a conseqüència de la caiguda del sector tèxtil i de l'agricultura tradicional.
- Manca de cohesió territorial. El Ter, lluny d'unir la població de la conca s'ha convertit en una barrera que separa els habitants de les dues ribes.

Com es desenvoluparà el projecte?

Per al desenvolupament i l'execució del Projecte Alba-Ter/Ave s'ha creat un consorci integrat pels diferents municipis de la conca, entre els quals hi ha Sant Julià del Llor i Bonmatí, amb la participació d'altres administracions (els departaments de Política Territorial i Obres Públiques, Medi Ambient, Agricultura, Ramaderia i Pesca i Cultura de la Generalitat, les diputacions de Barcelona i Girona, els consells comarcals del Baix Empordà, el Gironès, la Selva, Osona i el Ripollès), en el qual també hi tenen cabuda altres entitats com la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, les universitats de Girona, Vic i la Universitat Oberta de Catalunya, fundacions, patronats, associacions ecologistes, organitzacions empresarials i socials, organitzacions sindicals i altres col·lectius relacionats amb la conca, com ara centres culturals i excursionistes, pagesos, regants, etc.

Una de les claus de l'èxit del projecte ha de ser precisament la participació de la societat civil, per tal que tothom hi pugui dir la seva i que tots els habitants de la conca se'l sentin seu.

El Projecte Alba-Ter/Ave no és un projecte d'inversions, sinó simplement un estudi. Això vol dir que un cop finalitzat no es veuran resultats materials sinó un seguit de propostes d'ordenació que caldrà anar aplicant en anys següents. Per aquesta raó, el Consorci no desapareixerà quan s'acabi el projecte, i es preveu que sigui la institució que materialitzi les actuacions proposades, les quals podran comptar amb l'ajut econòmic de la Unió Europea.

De fet, el Projecte Alba-Ter/Ave és només l'inici d'un seguit d'actuacions que tenen un objectiu molt clar: retornar el riu als ciutadans.

Per acabar, cal destacar que l'àmbit territorial de la conca del Ter el formen 149 municipis de 9 comarques: el Ripollès, Osona, la Selva, el Gironès, el Baix Empordà, el Pla de l'Estany, la Garrotxa, el Vallès Occidental i l'Alt Empordà. El territori vinculat estrictament a la conca té una extensió de 4.280 km² i està ocupat per una població aproximada de 401.134 habitants (93,7 hab/km²). ●

El testament vital

En el document de voluntats anticipades es recullen les instruccions i les orientacions que cal seguir davant d'una malaltia determinada. També s'hi preveu la possibilitat de nomenar un representant que, si escau, ajudarà a interpretar aquestes orientacions i vetllar pel seu compliment. Aquest representant, que pot ser o no familiar del pacient, serà l'interlocutor vàlid amb els professionals mèdics i sanitaris.

Aquests professionals han de veure en el testament vital una expressió de l'autonomia del malalt que ha deixat escrit, per exemple, que no vol prolongar de manera artificial la seva vida mitjançant tècniques de suport vital com ara la ventilació mecànica, la diàlisi o la reanimació cardiovascular.

Es pot formalitzar aquest document per dues vies: davant d'un notari o davant la presència de tres testimonis, majors d'edat i amb plena capacitat d'obrar. Dos d'aquests testimonis no han de tenir relació de parentiu fins al segon grau ni estar vinculats amb l'atorgant per cap relació patrimonial.

Elaborar un document de voluntats anticipades sempre ha de ser fruit d'un procés d'informació i reflexió. Es tracta de continuar exercint el dret a ser respectat amb els propis valors fins i tot en una situació de màxima vulnerabilitat.

De tota manera, el testament vital es pot revocar sempre que el malalt es trobi amb la capacitat de prendre de manera lliure aquesta decisió.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social està ultimant la posada en marxa del Registre de Voluntats Anticipades.

Nota: Article publicat en el número 15 de "Salut Catalunya", butlletí informatiu del Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya. ●

► **Diccionari pràctic i complementari de la llengua catalana**

SEBASTIÀ OLIVERAS I DURAN (director de l'obra)
La Busca

El català de dos pobles del bisbat de Girona, però de comarques diferents, Capmany (Alt Empordà) i Amer (la Selva), és la base d'un diccionari destinat a tots els usuaris i elaborat per un equip de lingüistes i filòlegs allunyats del gremi universitari i clarament discrepant dels criteris cristal·litzats per l'Institut d'Estudis Catalans en la revisió del Fabra.

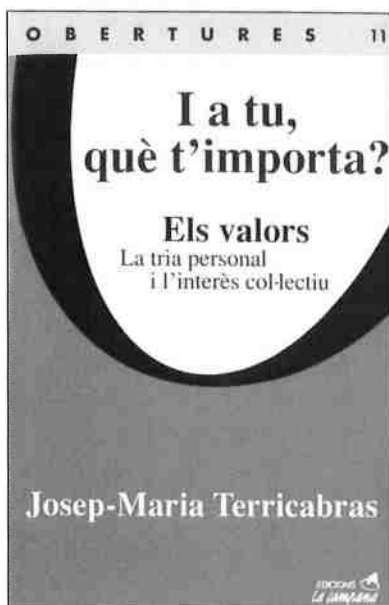
Les veus inclouen els sinònims generals i els dels País Valencià i les Illes, si escau. Un índex de mots clau ajuda el lector a trobar el camp semàntic que li pugui interessar.

El diccionari, editat per La Busca, ha estat dirigit pel mestre de primària Sebastià Oliveras i Duran (Capmany, 1952), llicenciat en filologia anglogermànica.

L'obra reivindica el català oral genuí, contra el català escrit infectat de castellanismes que s'imposa dia a dia. En la presentació, Sebastià Oliveras es dol de la pèrdua de qualitat i d'influència de la llengua.

El volum, que fa 862 pàgines, es completa amb un capítol sobre qüestions gramaticals i un recull de barbarismes i incorreccions. L'obra, model de claredat i senzillesa, mostra la insatisfacció que el DIEC ha causat entre les persones que s'estimen el català i fa una gran aportació al català documentat, atès que recull per primer cop paraules que tenen més extensió i vigor que molts de les del DIEC, com és el cas de "catrús" (rue).

Nota: Comentari de LLB. publicat a la revista El Temps, número 930, pàgina 98.

► **I a tu, què t'importa?**
Els valors. La tria personal i l'interès col·lectiu

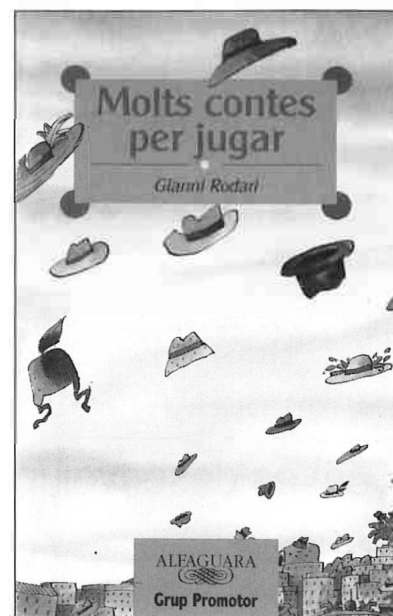
JOSEP-MARIA TERRI-CABRES
Edicions La Campana, 2002

Hi ha crisi de valors? Resulta obvi que vivim una època de grans avenços i permanents canvis a tots nivells. Sovint, alguns dels comportaments i fets d'allò més quotidians s'escapen dels nostres esquemes mentals i ens desborden. En bona part d'aquests casos ens posem fàcilment d'acord a concloure que les coses ja no són com abans i que la nostra societat no té valors. I amb aquesta explicació donem la qüestió per tancada i ens quedem tan amples.

En Josep-Maria Terricabras, filòsof i escriptor gironí, ens diu que val la pena pensar-hi una mica més i ens proposa unes quantes idees per facilitar la nostra pròpia reflexió a l'entorn d'aquest tema, tan parlat i discutit, dels valors.

L'autor opina que els valors que acceptem i usem no són idees abstractes, sinó que són d'ordre pràctic, responen a interessos i es refereixen sempre a situacions concretes de la nostra vida. Argumenta que no ens trobem davant d'una crisi de valors sinó d'un canvi en els valors socialment més acceptats i alerta contra la tendència d'apuntar-nos alegrement a aquests valors, els que més cotitzen socialment, sense una reflexió

personal acurada i una actitud d'autocrítica. Pel que fa a l'educació dels valors ens diu que no s'aprenen com una ciència, sinó que es transmeten per contacte, en base a l'experiència, sense que ningú no els ensenyi, com a les coses més importants de la vida. I ens proposa, encara, des de la seva lucidesa, un munt més de reflexions que ens poden ajudar a mirar un xic més enllà i a ampliar la nostra perspectiva.

► **Molts contes per jugar**

GIANNI RODARI
Alfaguara Grup Promotor

Nois i noies de cycle mitjà i superior, si us agraden els contes i teniu ganes de fer volar la vostra imaginació, pareu atenció, aquest llibre us interessa. En Gianni Rodari, el seu autor, té tanta inventiva que ha pensat tres finals diferents per a cadascun dels seus contes i vol que l'ajudeu a triar.

Vet aquí el joc: després de llegir-los, haureu de decidir quin dels tres finals trobeu més adequat o, si voleu, inventar-ne un de nou: tot dependrà de la vostra fantasia.

Voleu que l'alcalde de la ciutat envaïda pels cotxes recompensi al flautista que els ha fet desaparèixer o fareu que es penedeixi del seu encàrrec i el castigui? I per al mag que no tenia feina, què proposeu? Trasl·ladareu la seva màgia a terres llunyanes? li muntareu una botiga d'electrodomèstics o el convertireu en un científic de profit?

20 contes estan servits, amb el final per decidir. Llegiu i trieu, poseu a prova el vostre enginy! ●

Pere Bagué

És el nostre comerç

“Compreu a les nostres botigues”

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

DEIXA'T ESTIMAR

Molt per fer
Molt per viure →

 **Generalitat
de Catalunya**
www.gencat.net

XVena Marxa "Anar-hi anant"

Un cop més i com es ja habitual de cada any, l'últim diumenge de febrer va tenir lloc la XVena edició de la Marxa "Anar-hi anant" de Bonmatí.

Enguany l'organització va preparar diferents novetats:

- Per primera vegada es va sortir en direcció a Sant Julià i Sant Climent, seguint el camí contrari d'altres anys.
- Es va pujar fins a Sant Pere Màrtir, lloc que moltes persones desconeixien, i es va poder admirar la restauració que s'ha portat a terme a la petita capella.
- Es varen donar recorreguts alternatius per qui volgués allargar una mica més el camí i visitar llocs tan interessants com el roure monumental de Can Puig o la capella de Sant Julià del Llor.

EL PROGRAMA VA SER EL SEGÜENT:

Es va donar la sortida a 2/4 de nou en punt del matí, encara que hi havia gent que ja feia molta estona que caminava, en direcció a Sant Julià del Llor, seguint la carretera vella; quan es va arribar a Can Mas Torrent, l'itinerari es va bifurcar i mentre que els participants del recorregut curt pujaven cap a Sant Pere Màrtir, els del llarg seguien la vora de riu Ter, en direcció a Sant Climent d'Amer.

Allà, després de refer-se una mica de l'esforç i de poder visitar el roure de Can Puig, varen continuar pel camí de Cal Rei; poc després van girar a la dreta i es van dirigir, mitjançant petits camins, cap al Bosc de Maldecor, coincidint a Sant Pere Màrtir amb els participants del recorregut curt.

A partir d'aquí, i seguint tots el mateix itinerari, varen anar a buscar l'esmorzar que els estava esperant al pati de l'escola. Per als qui varen voler pujar a la capella de Sant Julià, a partir de la Rovira, varen trobar marcat un recorregut alternatiu que hi portava.

En total varen ser entre 9 i 23 km, depenent del camí triat.

Enguany hi varen participar 988 persones que procedien de 110 pobles diferents, alguns tan allunyats com Mora d'Ebre o Mora la Nova de la província de Tarragona. D'entre els llocs d'on varen venir més persones cal destacar els següents: Girona amb 219 participants, Bonmatí amb 94, Anglès amb 93, Salt amb 48 i Cardedeu amb 32.

Per acabar, cal recalcar l'agraïment de l'organització vers totes aquelles persones que amb la seva col·laboració desinteressada fan possible any darrere any aquesta marxa. ●

L'organització

Bonmatí nevat

Encara que la neu sol ser ben rebuda, el mes de desembre de l'any passat tot Catalunya va patir les conseqüències de la forta nevada del dia 14, que va afectar, sobretot, el servei elèctric i les comunicacions. A les fotografies, es pot veure Bonmatí emblanquinat per l'efecte de la nevada. ●

Les caramelles del diumenge de Pasqua

El passat 31 de març, diumenge de Pasqua, la Coral de Bonmatí ens va oferir les tradicionals caramelles, i aquest any amb una novetat molt agradable i ben acollida per tothom, ja que van finalitzar l'actuació cantant tres havaneres de les més conegudes: "Quan jo tenia pocs anys", "El canó de Palamós" i "La bella Lola" (Foto: Glòria Casadevall). ●

La màgia de la diada de Reis

Els temps canvien, però la màgica il·lusió de la diada de Reis continua essent la mateixa, tal com es pot comprovar en les tres instantànies de la diada d'enguany, cedides per Glòria Casadevall, Mariona Caparrós i Dolors Comes, i en la fotografia de la mateixa jornada de l'any 1965, cedida per Josep Casadevall. ●

Socis i simpatitzants de Nova Frontera a la Llar de Jubilats preparant els fanalets.

Celebració de la Puríssima

El 14 de febrer del 1902, adossada a la casa pairal Bonmatí, fou beneïda una capella perquè els bonmatinencs practiquessin els actes religiosos. Va ser consagrada sota el patronatge de la Puríssima Concepció.

El capellà que en aquell temps regia els destins eclesials va animar a una colla de noies a crear l'Agrupació de Filles de Maria. Entre d'altres activitats de tipus religiós, cada any, abans del 8 de desembre, festivitat de la Puríssima, organitzaven un taller de confecció de fanalets de diferents colors que, després, les famílies encenien i col·locaven a les finestres de les cases, exterioritzant així el signe de la festa.

Passats uns anys, la família Bonmatí es va adherir a la festa il·luminant el campanar i la seva torre amb unes grans lletres que deien "Ave Maria", un enllumenat que era l'admiració de tothom.

Com la majoria de costums, aquest també va tenir un final, però a partir del 1995, les inquietuds de la gent gran del Grup Nova Frontera han fet reviure aquesta vella habitud, reviscolant així el record dels fanalets i la festivitat de la Puríssima. ●

Grup Nova Frontera

Jo vull ser un nen.
jo vull ser una nena.

Exposició "Jo vull ser un nen, jo vull ser una nena"

Els passats dies 22 i 23 de febrer es va poder visitar a l'escola de Bonmatí l'exposició de fotografies "Jo vull ser un nen, jo vull ser una nena", una de les activitats programades amb motiu de la celebració de la Diada Municipal d'enguany. Aquesta exposició, organitzada per la Secretaria General de Joventut i la Creu Roja amb la col·laboració de la Diputació de Girona, dóna a conèixer la situació dels infants als diferents països, en les seves vessants d'explotació laboral, sexual i de vida al carrer, i pretén empènyer tothom a reflexionar sobre aquesta situació. ●

Aplec de Sant Julià de Llor

El passat diumenge 21 d'abril es va celebrar a l'Església Parroquial l'aplec de Sant Julià del Llor que, organitzat per l'Ajuntament i la Comissió de Festes de Sant Julià del Llor-Bonmatí, enguany commemorava el 19è aniversari de la segregació del nostre municipi.

L'aplec es va iniciar a les 12 del migdia amb l'ofici solemne que va comptar amb la participació de la Coral de Bonmatí, dirigida per Francesc Petit.

A les dues de la tarda es va dur a terme el dinar de germanor que, preparat per la colla "De la barca al plat" de Roses, va consistir en uns entrants, una fideuà i postres, acompanyat de pa i vi. Cal destacar que els comensals que van participar en aquest àpat van portar les seves pròpies taules i cadires.

L'aplec va finalitzar amb l'audició de sardanes que, a partir de 2/4 de 4 de la tarda, va interpretar la cobla La Principal de Porqueres. ●

Balls d'estil country a Bonmatí

Les sessions de ball d'estil country que des del 25 de novembre de l'any passat es duen a terme els diumenges a la tarda a l'envelat de Bonmatí continuen tenint una molt bona resposta del públic. Aquestes sessions de ball, que comencen a les 6 de la tarda i s'acaben a 2/4 de 10 de la nit, estan organitzades per l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí i el Girona Country Club.

(Foto: Josep Pérez Raventós) ●

Calçotada organitzada pel grup de country

A les instantànies es poden apreciar diferents moments de la calçotada que, organitzada pels responsables de les sessions de country que es duen a terme els diumenges a la tarda a l'envelat de Bonmatí, se celebrà el passat mes de març, un dinar que va ser tot un èxit, ja que va comptar amb l'assistència d'un centenar de comensals (Fotos cedides per M. Lluïsa Riera). ●

La petanca

Una vegada més podem parlar d'un esport, d'un passatemps amb el qual les hores passen sense adonar-nos-en.

La petanca són unes pistes construïdes darrere l'envelat, avui, dignes d'admirar. Unes pistes que havien estat destrossades per unes males ombres, però que unes mans enfortides per un esperit lluitador i incansable, i amb l'inestimable ajut de l'Ajuntament, a qui agraïm sincerament el seu esforç, els hi han tornat a donar el seu esplendor.

No vull acabar aquest escrit sense donar les gràcies a

tots els amics, companys i socis que, voluntàriament, han col·laborat en aquesta reconstrucció.

Diem, ben fort, que la petanca és i estarà sempre oberta a tothom: nens i nenes, homes i dones, avis i àvies.

Esperem que les males ombres respectin aquest espai que ja s'ha convertit en un tret característic del poble.

En les mans de tots està el decidir com volem que siguin les coses. ●

Jordi Casabó

Eduard Gifre i Casadevall

Ens vam trobar al Grand Hotel de Palma de Mallorca. Ell viu a Manacor, però amb la seva moto no té problemes, arriba a tot arreu amb un tres i no-res. Va néixer a Constantins, va viure de petit a Bonmatí i ara porta exactament cinc anys a les Illes, on s'hi troba encantat i sense ganes de marxar-ne, almenys a curt termini. Quan pot fa una escapada a Bonmatí per veure els seus pares, però això passa molt de tant en tant, ja que la feina el té molt lligat.

"Vinc d'una família de barbers, el meu avi era barber, el meu pare també i també feia aquest ofici el germà del meu pare", diu amb aquell somriure plàcid, que manté gairebé durant tota la conversa i continua: "De fet, jo també vaig aprendre l'ofici durant els caps de setmana a la barberia que teníem a la Colònia. Afaitava i tallava els cabells i puc afirmar, com a detall curiós, que els primers diners que vaig guanyar a la meua vida va ser tallant els cabells als metges que estaven amb mi de guàrdia a la clínica Santa Fe de Sabadell. Es van assabentar que jo era de l'ofici i en vam demanar si els els volia tallar, els sortia més bé de preu i no havien d'anar a la perruqueria". Ens posem a riure, ja me l'imagino, amb el seu estoig d'eines -tissores, navaja...- anant amunt i avall per treure's algun calerot per poder pagar els vicis. "Els cobrava 500 pessetes per cap i el bé que em va anar", diu ben convençut. I per no oblidar el seu primer ofici i el seu primer sou té un silló de barber, que va portar de Bonmatí, a la seva casa de Manacor. Quan va a Bonmatí aprofita per repassar els cabells al seu pare i el seu pare l'arregla a ell. On hi hagut sempre queda.

"Vaig néixer a Constantins el 1966, però als quatre anys ens vam traslladar a les noves cases que es feren a Bonmatí, on encara hi viuen els meus pares. D'escoles vaig anar ja a les actuals, que em sembla que vaig estrenar", afirma intentant recordar coses de petit. També de jovenet havia format part d'un grup, "La Rondalla els quatre vents", format i dirigit per mossèn Àngel, en el qual ell tocava la guitarra. Del que té un bon record és del daltabaix que hi va haver quan els amos de la Colònia van tancar el pas als cotxes perquè no poguessin anar a les cases noves, cosa que jo també recordo perquè com a periodista del llavors Diario de Barcelona vaig haver de traslladar-me al poble per fer-ne una informació. L'amic Benet, que tot ho guarda, em va ensenyar temps enrere la foto que vaig fer, i que va sortir publicada, del meu Citroen, davant les tanques. També té un agradable record de les passejades amb bicicleta per la Colònia amb en Ramon Roura i de les estones passades a la vora del riu. Alguna vegada es passaven una mica i pujaven per la carretera de

Amb la seva mare, la Montserrat, a dalt de Sant Salvador, a Mallorca.

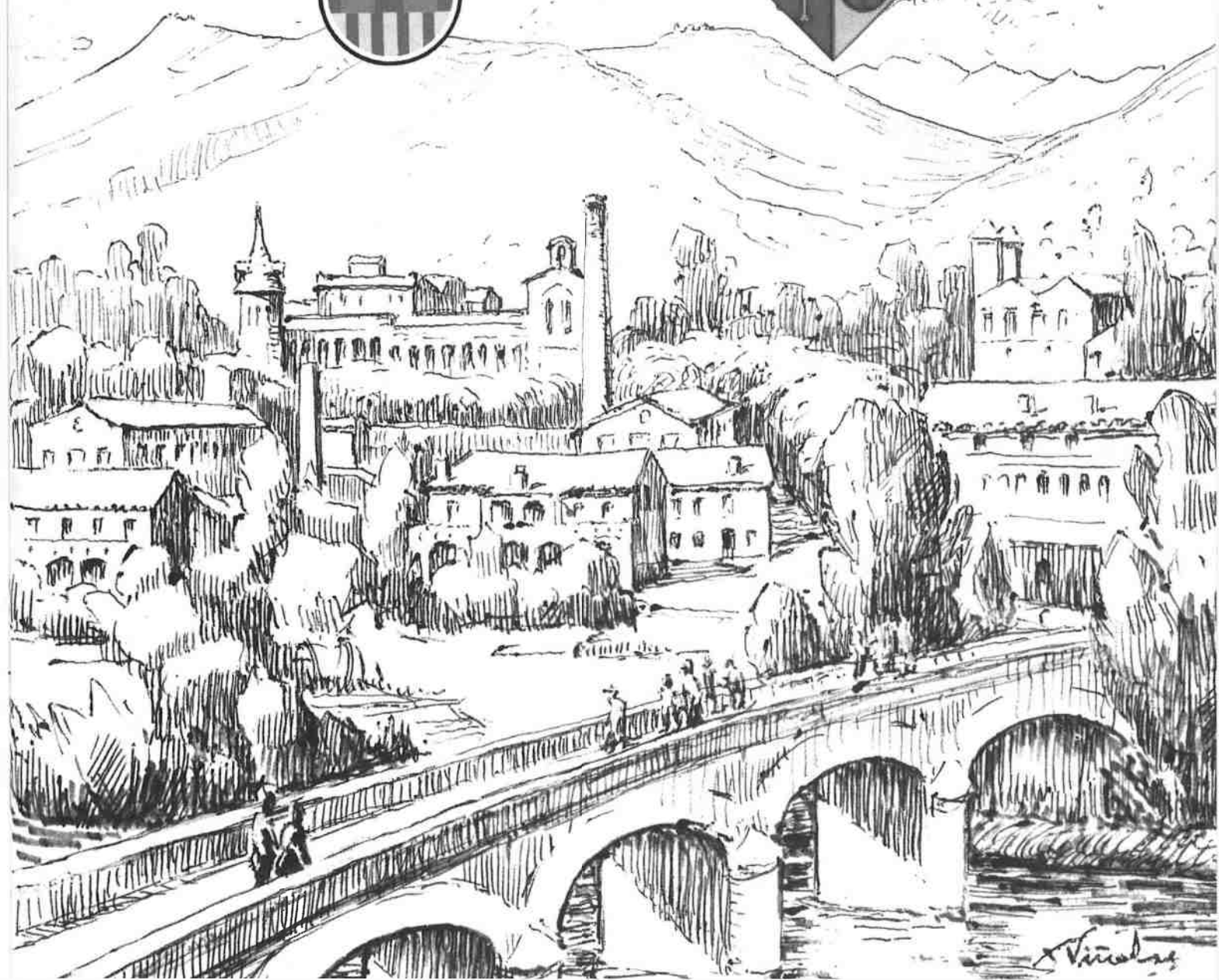
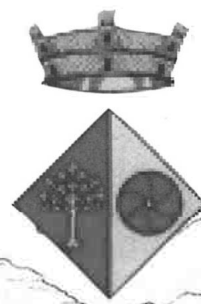
les Serres, que la recorda com una ruta bonica, relaxant, tranquil·la.

El tercer curs de Bàsica ja el va fer al Montessori de Girona, col·legi del qual en té molt bons records: *"M'havia d'aixecar a 1/4 de 8 del matí, agafar el cotxe de línia i caminar a Girona fins a la plaça Marquès de Camps, on em recollia l'autobús del Montessori. La veritat és que era una escola en la qual es treballava molt i en la qual t'ensenyaven a organitzar-te. L'esport tenia una gran importància pedagògica i jo em vaig decantar pel bàsquet".*

De Girona va passar a Barcelona, a la universitat: *"No vaig tenir massa problemes a l'hora de decidir sobre la meua*

Quan Sant Julià del Llor es volia agregar a Bescanó (1907-1912)

Lluís Solé i Perich, mestre de l'IES d'Anglès

Agraïment: A Benet Valentí i Guitart, dipositari d'aquesta documentació, col·laborador incansable en tota mena d'activitats socials i culturals de la comunitat.

Dibuix de la Portada: La colònia Bonmatí vista per Xavier Viñolas. Aquesta il·lustració vol recordar el seu autor, mort recentment, un assidu col·laborador a les portades de l'Amic.

Quan Sant Julià del Llor es volia agregar a Bescanó (1907-1912)

Introducció

Entre els anys 1907 i 1912, la colònia Bonmatí intenta la segregació del municipi d'Amer, no pas per a independitzar-se, sinó per a agregar-se al municipi de Bescanó. La parròquia de Sant Julià del Llor dóna nom a l'expedient i hi suma les seves voluntats i el seu territori imprescindible. Aquest camí, enunciat, però no seguit per la història, ens permet imaginar el municipi que podia haver estat: Bescanó, estès a banda i banda del Ter, avui sumaria prop de 4.500 habitants i 48 Km².

El procés de segregació de Bonmatí coincideix amb una revifalla del carlisme polític gironí. La figura dels cacics locals explica el motor del procés i la dinàmica dels fets. Dins el marc polític d'una monarquia constitucional, el caciquisme imperant fa un simulacre de democràcia mentre esgrimeix les seves actituds intransigents i crispades, amplificades per la caixa de ressonància dels partits polítics i la premsa, posats al servei dels interessos personals.

A Girona i a Catalunya, les estranyes aliances entre partits polítics conservadors i liberals encaixen difícilment amb el sistema estricte de tornos de govern. A escala municipal es creen aliances al marge de tota coherència ideològica ¹. A Girona, una coalició de partits catalans agrupats entorn dels liberals s'oposa

a la segregació. Al Congrés i al Senat de Madrid són els conservadors els qui es defineixen clarament com a antisegregacionistes. Els carlistes jugaven la partida política contra tots, i la van perdre.

Entre tant protagonisme polític pseudo-democràtic, la suma de les voluntats individuals del poble també va ser reclamada, manipulada, utilitzada o menystinguda, segons els interessos particulars dels *factotums* d'Amer i Bonmatí.

Disfuncions socials i territorials

A finals del S. XIX, Sant Julià del Llor es desvetlla d'un mil·lenni d'endormiscament en l'Antic Règim. La família Bonmatí -una nissaga terratinent, ennoblida i potentada- implanta una colònia industrial enmig del feudalisme rural. El progrés tecnològic s'instal·la al centre de les essències polítiques del Carlisme. Es genera una disfunció territorial, política, econòmica i social. Don Manuel Bonmatí de Cendra manté la propietat de la terra, de les infraestructures i dels mitjans de producció més estratègics. Esdevé la figura paradigmàtica del cacic ².

Després dels aiguats dels segles XVI i XVIII, que

	1900	1950	1960	1965	1966	1967	1968	1970	1971	1972	1975	1977	1978	1981
Sant Julià Bonmatí	682	654	788	787	734	759	744	736	735	767	810	635	831	830
Amer	2006	2662	2614	3297	3324	3290	3280	2934	2938	2957	2460	2495	2494	2483

	1983	1986	1991	1992	1993	2000	2001		Km ²
Sant Julià Bonmatí	846	869	887	895	912	921	940		11,0
Amer	2467	2410	2302	2299	2300	2220	2205		38,9
Bescanó	2757	2783	2833	2871	2915	3187	3259		36,7
Anglès	5242	5132	5137	5154	5131	5009	4973		16,1
St. Gregori	1690	1735	1867	1895	1992	2335	2406		49,2
Salt	20456	21031	21807	21979	22221	22017	22472		6,7
Girona	65586	67009	68656	69570	71164	73657	75256		38,4

POBLACIÓ DELS MUNICIPIS

Font: IEC. ISPA. CED

¹ El sistema electoral censatari deixava el poder als propietaris i als il·lustrats que, des de 1879, pactaven l'alternança de conservadors i liberals. A partir de 1890, que es va canviar al sufragi universal masculí, la Diputació de Girona va estar sempre en mans dels liberals. El bipartidisme a Espanya no responia a cap realitat socioeconòmica, era una pura invenció. D'aquí que per fer viable el sistema es consolidés el caciquisme. Era la falsificació metòdica com a sistema polític electoral (Puigbert, 1995).

² Cacic / Caciquisme: Persona important d'un poble que exerceix una influència excessiva en assumptes polítics i administratius. Sistema polític pel qual una democràcia parlamentària és falsejada per la manipulació electoral exercida per persones influents.

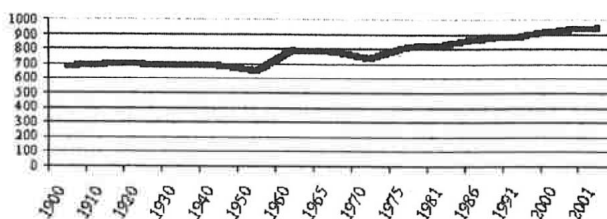

Retrat de D. Manuel Bonmatí (cedit per la família Bonmatí i reproduït per Josep Pérez Raventós).

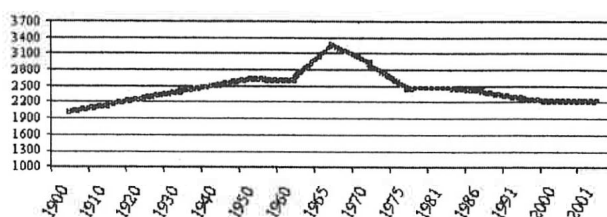
inutilitzen el pont del Pasteral i el pont de la Sant Julià del Llor, la vila d'Amer queda molt mal comunicada amb les terres a l'altra banda del Ter i del Brugent. Els llaços dèbils i distants amb el cap de municipi faciliten l'aparició d'un sentiment d'identitat diferenciat. El distanciament d'Amer s'accentua amb el pont de Bonmatí, que connecta directament la colònia amb el terme de Bescanó, la carretera Girona-Manresa i el tren Girona-Olot. Van haver de passar segles fins que el pont de Bonmatí -començat el 1904 i acabat el 1906³ - va esdevenir l'únic pas alternatiu als guals, passeres i barques de llibant: *Que es evidente las ventajas que había de reportar al vecindario de San Julián del Llor su agregación a Bescanó, ya que estarían más próximos a la capitalidad del distrito [...] toda vez que construido y dado al público el puente sobre el Ter, las distancias habían sido acor-*

EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA

Sant Julià del Llor i Bonmatí

Amer*

* sense Sant Julià del Llor i Bonmatí

Font: IEC, CED, ISPA

tadas y aumentadas las facilidades por una buena carretera del Estado[...] (Vilahrur, actes de la Diputació 13/10/1908). El moment i el lloc en què es va bastir el pont de Bonmatí té una importància transcendental en l'evolució econòmica, social i històrica d'aquest territori. En aquest nus es forma el "barri de baix" de Vilanna que, juntament amb els veïnats de Pujols i de Trullàs, compartiren amb Bonmatí els serveis públics i privats, formant un apèndix de la colònia Bonmatí, però fora dels dominis senyorívols⁴.

Cacics

A partir de 1906, tot just edificat el pont que donava sortida a la colònia i a punt d'aprovar-se el Projecte de Llei d'Administració Local de 1907, Don Manuel Bonmatí de Cendra, que feia poc havia deixat el càrrec de Diputat a Corts per Girona, va començar a preparar la seva jugada administrativa per desempallegar-se del poder creixent dels cacics d'Amer. Conservadors i liberals d'Amer feien pinya contra ell, màxim dirigent del partit Carlí a Girona. El Sr. Bonmatí va deixar els càrrecs electes i es va quedar a la reraguarda de la política activa, des d'on movia el sòlid entramat d'influències que havia establert. Polítics de segona

³ Don Manuel Bonmatí, llavors Senador pel partit Carlí, planteja el pont com un enllaç necessari entre la carretera de Riudellots de la Selva per Estanyol i la carretera de Sant Martí de Llémena per Les Serres. D'aquesta manera, l'obra fou declarada d'interès públic i projectada i executada amb fons estatals.

⁴ El progressiu despoblament rural del s. XIX intensifica el desequilibri i concentra la població entorn dels nuclis industrials. El desenvolupament econòmic de la colònia actua com a cohesionadora d'un ampli territori rural de població escassa i dispersa. Sant Julià del Llor, disseminat, mal comunicat, desestructurat, es va difuminant entorn de la colònia Bonmatí, que atrau també d'altres nuclis de la perifèria: Constantins, Trullàs i Vilanna. La independència municipal accentuen encara més la influència de Bonmatí sobre la rodalia. Entre 1980 i 1983 es va especular amb l'agregació de la parròquia de Constantins.

fila, com el diputat Vilahur, portaveu dels carlins a la Diputació de Girona, i el diputat Dalmau Iglesias, que li feia de procurador, li vetllaven el tema del procés de segregació. El 1910, les aliances polítiques donaren al partit Carlí la presidència efímera de la Diputació de Girona. Don Manuel Bonmatí va tenir sempre l'antagonista més ferotge en el Sr. Rigau, farmacèutic d'Amer i diputat liberal per aquest districte. Ambdós mantenien una rivalitat personal que els havia enfrontat en el govern municipal d'Amer quan n'havien estat alcaldes (els alcaldes, regidors, síndics i tesorers eren elegits entre els majors contribuents de cada municipi). També s'havien enfrontat a la Diputació de Girona. En aquesta lluita per la segregació van jugar tots els trumfos, apel·lant fins al Congrés i al Senat del govern de Madrid.

L'Ajuntament de Bescanó a favor de l'agregació

El primer pas administratiu, imprescindible per agregar-se a Bescanó, fou obtenir l'aprovació d'aquest Consistori. Els set regidors bescanonins, elegits el 01/06/1906 i presidits per l'alcalde Bartolomé Mullera

PLE DE L'AJUNTAMENT DE BESCANÓ 08/05/1907

(...) por el total o la casi totalidad de los vecinos que componen el término municipal de San Julian del Llor del Distrito de Amer se había presentado en este municipio una instancia que dirigida a la Excm. Diputación se solicita la segregación de dicho término del de Amer y agregación á este á fin de que se informe sobre sus extremos y consideraciones así como de si son legales las circunstancias que en ella se enumeran. (...) acuerdan emitir el siguiente informe:

Que son legales las manifestaciones. Que le quedan al resto del municipio de Amer el número de habitantes (...), un territorio proporcionado y recursos para sufragarse los gastos de sus presupuestos. Que es indudable la ventaja que a los interesados reclamantes les reportaría de concederse el cambio de término y municipio.

Y por último que este Ayuntamiento después de oídos los pareceres de la mayoría del vecindario acepta y consiente sin limitación la agrupación que a este Municipio solicitan los predichos vecinos de san Julian del Llor.

(Ajuntament de Bescanó. Llibres de Plens. Sessió extraordinària de 08/05/1907, p.15).

Ferrer es van pronunciar unànimement a favor d'aquest procés, que feia a Bescanó beneficiari passiu de l'agregació. Al Padró d'habitants de Bescanó de 1907, aprovat pel Ple de l'Ajuntament de 27/09/1908, consten 1.782 habitants. El pressupost de Bescanó per al 1908 preveia unes despeses de 8.920,63 PTA i el de 1909 (presentat al ple el 23/08/1908) feia unes previsions de despeses de 7.240,50 PTA. Les contribucions de Sant Julià del Llor (derivades sobretot de les indústries de la colònia i de la central) suposaven uns ingressos per contribucions d'entre 8.000 i 10.000 PTA anuals.

El debat polític a la Diputació de Girona (1908-1910)

El juny de 1907, Dalmau Iglesias inicia la tramitació de l'expedient i el febrer de 1908 entra a la Diputació de Girona la petició de segregació de Sant Julià del Llor del municipi d'Amer per agregar-se al de Bescanó. El tema es va tractar en quatre sessions de la Diputació de Girona.

Els diàlegs que consten a l'acta de la Diputació del 13 d'octubre de 1908 ja mostren les picabaralles latents entre els regidors d'Amer i el Sr. Bonmatí. El Sr. Vilahur acusa el Consistori d'Amer d'ocupar terrenys del Sr. Bonmatí *aún cuando la Audiencia absolvió de la querrela, esto no significa que no hubiese atropello... porque hubo invasión!* El Sr. Rigau acusa el Sr. Bonmatí: *no comprendía la enemiga del Sr. Bonmatí contra la población de Amer a la cual había dominado y gobernado desde 1899, época en que ejercía de canalejista* (Tractar de Canalejista a un carlí equivaldria a dir-li caragirat, per haver pactat per conveniència amb els liberals, que estaven a l'altre extrem de l'ideari polític).

Es posa en evidència el fet que, per acontentar els segregacionistes, havien negociat rebaixar un 80% les contribucions que aportava Sant Julià del Llor i, principalment, la colònia Bonmatí. Es fan retrets mutus d'interessos creats, s'exageren els perjudicis derivats de la segregació, s'ignoren fets evidents com l'existència del pont, o la major proximitat entre Bonmatí i Bescanó, o el major pes demogràfic de la colònia.

Es denuncien manipulacions i coaccions del vot dels obrers de la colònia. Els segregacionistes, que diuen comptar amb la majoria del poble, proposen un nou plebiscit, però hi voten en contra. Els unionistes, que asseguren que el plebiscit es farà sota les coaccions del Sr. Bonmatí, voten a favor que es faci. El diputat

PLE DE LA DIPUTACIÓ DE GIRONA 13/10/1908

[...] hizo uso de la palabra el Sr. Rigau para manifestar a los Sres. Diputados que en verdad el expediente obedece a una genialidad del Sr. Bonmati, auxiliado en sus trabajos por cuatro o cinco propietarios de aquel término que no residen en el mismo [...] se aprovechó por el Sr. Bonmati para ejercer la má terrible de las imposiciones, pues se llegó a amenazar con la pérdida del trabajo a los jornaleros y con el desahucio a los inquilinos y aparceros.

[...] El Sr. Oliveras dijo que a fin de alcanzar una conciliación entre las dos tendencias celebró algunas reuniones para hallar una fórmula de transacción entre ambas partes, habiendo resultado infructuosos sus buenos oficios, no por culpa del Ayuntamiento de Amer, ya que este llegó a conceder tanto cuanto pedía el Sr. Bonmati o sea un contrato por un año fijado en 2.000 pesetas el tipo de los impuestos que debían satisfacer aquellos vecinos. [...] También hizo uso de la palabra el Sr. Lloveras diciendo que [...] no puede estar conforme con la opinión del Sr. Montagut relativa a que comparezcan los vecinos a exponer su voluntad ante la Diputación porque vendrían bajo el peso de la misma amenaza

[...] el Sr. Rigau hace constatar [...] que no es de extrañar la coacción que puede haber ejercido el Sr. Bonmatí por la condición de ser dueño de las viviendas de todos los obreros, que privados de la casa lo serían del trabajo y que tal es el predominio que quiere ejercer que se necesita la autorización para penetrar en aquel recinto.

PLE DE LA DIPUTACIÓ DE GIRONA 08/11/1909

[...] El Sr. Lloveras pregunta asimismo al Sr. de Linares si, habiendo mayoría en el plebiscito, puede la Diputación dictar acuerdo contrario a la segregación [...] es de parecer que se convoque esta Diputación para antes de constituirse la nueva, a lo que se adhiere el Sr. Presidente. [...] se acuerda dejar el expediente sobre la mesa para mejor estudio y convocar a la Diputación para el día diez y nueve del corriente mes.

Vilallonga, que actua de President, retreu la mesquina d'un debat basat en interessos creats i sentència: *...cada uno ha hecho las coacciones que ha podido...* Provoca un gran escàndol i ha de reconèixer que ell mateix té interessos tant a Bescanó com a Amer.

Finalment, es vota el dictamen del Sr. Montagut referit

a la necessitat de convocar un plebiscit on la població pugui expressar lliurement el seu parer, el dictamen obté 8 vots favorables dels diputats: Rigau, Roura, Montagut, Beret, Oliver, Coris, Lloveras i del President; i 4 vots en contra dels diputats: Cabañas, Solà, Vilahur i Vilallonga. Per unanimitat es designa els Srs. President, Vilahur i Vilaseca per constituir-se en Comissió que rebí les manifestacions lliures dels veïns.

El plebiscit

Els vots emesos pel poble són reculls de signatures. Els votants diuen i es desdiuen. El tercer i definitiu plebiscit, organitzat directament per la Diputació, garanteix el vot individual, universal i secret. Els habitants de Sant Julià del Llor i Bonmatí es manifesten partidaris de la segregació en una majoria aclaparadora, però aquest resultat no és considerat pel Ple de la Diputació fins al cap d'un any. El sector contrari a la segregació aconsegueix ajornar la decisió de la Diputació al·legant que el diputat del districte d'Amer, Sr. Rigau, ha hagut d'absentar-se aquell dia i seria poc delicat parlar d'un tema que li interessava tant sense ser-hi ell present. També s'al·lega que aquella és la darrera reunió de la Diputació abans de les properes eleccions i que només hi ha 11 diputats a la sessió, per la qual cosa es proposa ajornar l'estudi dels resultats del plebiscit fins que es constitueixi la nova Diputació. L'expedient de segregació queda ajornat durant més de dos anys. És l'única manera d'aturar un procés que complia tots els requisits legals.

PLÉE DE LA DIPUTACIÓ DE GIRONA 11/01/1910

[...] presentóse por algunos de aquellos vecinos una instancia manifestando que desistían de sus firmas puestas en la primera solicitud, y entonces la Diputación para cerciorarse de que este desistimiento era manifestado deliberadamente y, teniendo en cuenta que a pesar del mismo solo se perdía la mayoría por una unidad, concedió un plazo al expresado vecindario para que pudiera reproducir su petición, lo que hizo en efecto por una inmensa mayoría; que no contenta aún la Diputación con esta nueva prueba, acordó oír por sí misma aquella expresión de voluntades, mediante un plébiscito, que a la verdad fue celebrado con toda solemnidad y bajo la base del secreto en el voto y que dio por resultado que, salvo uno, cuantos comparecieron a él votaron por la segregación [...]

Dictamen de la Comissió de Governació (11 de gener de 1910)

La Comissió de Governació de la Diputació és l'encarregada d'estudiar l'expedient i emet l'opinió que no seria convenient concedir la segregació: *Opinando se acuerda en méritos del expediente en que la mayoría de los vecinos del territorio de S. Julián del Llor piden la segregación de éste del territorio de Amer y su agregación al de Bescanó, que no procede la segregación solicitada. [...] Opinando se acuerde informar al Excmo. Sr. Ministro de la Gobernación, que [...] debe ser desestimado el recurso interpuesto por D. Manuel Bonmatí y otros vecinos de S. Julián del Llor...* S'exalta el Sr. Vilahur: *[...] la mayoría se ha manifestado en forma tan espontánea y libre que no cabe dudar de que la voluntad de aquel pueblo es desagregarse de Amer.*

El Sr. Frigola i el Sr. Rigau manifesten que ni s'han llegit l'expedient i que la impugnació dels tres plebiscits celebrats es justifica amb arguments "morals" i crides a la hermandad espiritual: *El Sr. Frigola contestó al Sr. Vilahur [...] extrañándose de que aquel diera importancia a la ley de las mayorías de número y no de conciencia, lo cual es contrario a sus ideas; dijo que su oposición a la segregación la apoyaba principalmente en los datos que había podido recoger fuera del expediente pues no había tenido ocasión para estudiarlo con el detenimiento necesario[...]*

Els Sr. Vilahur es mostra indignat per l'ambigüitat del concepte Democràcia i pel tarannà retrògrad que domina la Comissió de Governació. En un intent d'ajornar per setena vegada l'expedient, el Sr. Rigau torna a esgrimir monòtonament els mateixos arguments de 1908. El Sr. Frigola exhorta els diputats amb una interpretació dramàtica de l'esperit de la Ley municipal y R.O. de 26 de febrero de 1875: *[...] son circunstancias precisas en todo término municipal: 1ª que no baje de 2000 el número de sus habitantes residentes. 2ª que tenga o se le pueda señalar un territorio proporcionado a su población y 3ª que pueda sufragar los gastos municipales con los recursos que las leyes autoricen.[...] le quedaran a Amer 2.006 habitantes [...] es tanto lo que se perjudica a Amer con aquella disminución de habitantes, de riqueza y de territorio, que se lleva al municipio a la ruina. Al marge del daltabaix de les contribucions i de la derrota política i personal que la segregació hauria suposat pels cacics d'Amer, temien, sobretot, la pèrdua de població. En una interpretació estricta de la Llei, si Amer perdia set habitants més, podia deixar de ser cap de municipi.*

Anagrama carlista. Contraportada del llibre "La Creu de Vilanna", de Dolors Vilamitjana.

El Sr. Puig va proposar deixar l'expedient pendent de votació, cosa que va refusar la totalitat dels diputats. El Sr. Puig va abandonar la sala. El Sr. Vilahur va proposar el vot particular sobre el tema, però la proposta es va desestimar. Finalment, es va sotmetre a votació el dictamen de la Comissió de Governació: *Votaron contra la moción los Sres. Quintana, Oliver, Lloveras, Irla, Torró, Frigola, Linares y Presidente, total ocho, y en favor de la misma, los Sres. Puig, Massaguer, Solà, Ribot, Yglesias, Vilaseca, Montagut, Vilahur y Giralt, total nueve; quedó por tanto desechado por mayoría el dictamen de la Comisión y en el mismo concepto aprobada la moción del Sr. Vilahur.*

A la desestimació del dictamen "tècnic", insosteniblement contrari a la segregació, va seguir un altre debat polític, recurrent i estèril, que va acabar amb un acord de la majoria de Diputats de no tirar endavant l'expedient!!

Els promotors de l'expedient de segregació, el Sr. Manuel Bonmatí i altres signants de Sant Julià del Llor, van desencallar el procés interposant un recurs d'alçada contra l'acord de la Diputació d'11 de gener de 1910. Aquest nou tràmit pretenia fer arribar el tema de la segregació a instàncies superiors, de manera que la Diputació havia de remetre l'expedient al *Ministerio de la Gobernación* i, si era procedent, s'hauria de portar el tema a les Corts i al Senat.

Així, resulta que la Diputació portava quatre anys fent el pur tràmit de l'expedient informatiu. Els diputats provincials no tenien atribucions legislatives en aquesta matèria: *[...] con arreglo a lo dispuesto en el artículo 2º del R.D. de 15 de noviembre último, el acuerdo de la Diputación, en el presente caso, habrá de ser objeto de una ley para que tenga fuerza ejecutiva, y, por tanto, dada la trascendencia del asunto, no debe ponerse la Diputación ante el cuerpo legislador sino dejar a éste que resuelva.*

L'Autonomista

Diari Federalista Republicà i d'Actes i Notícies - La publico a la tarda
 N.º 9.593
 Girona, Dimarts, 2 de Gener de 1934

En l'elecció de Lluís Companys

La elecció de Lluís Companys a la presidència del Govern de la República, és un acte que ha tingut una gran importància històrica i política. Companys, amb una gran capacitat d'organització i una gran sensibilitat social, ha estat el capdavanter de la revolució republicana. La seva elecció és el resultat de la confiança que els catalans han posat en ell i en el seu programa polític. Aquesta elecció marca l'inici d'una nova etapa en la història de Catalunya i de l'Espanya republicana.

Significació de les eleccions municipals

Les eleccions municipals són un dels moments més importants de la vida democràtica. A través d'aquestes eleccions, els ciutadans participen directament en la gestió dels afers públics i trien els representants que han de dirigir el municipi. Aquesta participació és essencial per a la construcció d'una societat democràtica i responsable. Les eleccions municipals són també una escola de civisme i de compromís polític per a tots els ciutadans.

En el nostre país, des de sempre, ha existit una gran tradició de participació ciutadana. Aquesta tradició s'ha mantinguda viva i s'ha enfortida amb el pas dels anys. Les eleccions municipals són el fruit d'aquesta tradició i són una garantia de la democràcia i de la llibertat.

La participació dels ciutadans en les eleccions municipals és una obligació i un privilegi. És una manera de contribuir a la millora dels serveis públics i de garantir el respecte dels drets i llibertats de tots els ciutadans.

Perfil del dia

El perfil del dia és una sèrie de notes breus que descriuen els esdeveniments més importants de cada dia. Aquesta sèrie és una eina útil per a conèixer millor el context polític i social del moment. Els temes que s'aborden són tant nacionals com internacionals, i busquen donar una visió completa de la realitat.

La informació continguda en el perfil del dia és actualitzada i precisa. És una font de referència per a tots aquells que estiguin interessats en la política i en les notícies de l'actualitat.

Les excavacions d'Empúries
 L'excavació de les ruïnes d'Empúries, a la costa de Girona, continua essent una de les activitats més interessants de la nostra cultura. Aquests troballes són una font de coneixement sobre la civilització feniciana i grega que va existir a la nostra terra. Les excavacions són també una oportunitat per a promoure el turisme i la cultura.

Les excavacions d'Empúries

Les excavacions d'Empúries són un projecte que ha captat l'atenció de tot el món. Els descobriments són espectaculars i ofereixen una visió única de la història de la nostra terra. Els treballs continuen avançant i s'espera que en el futur es trobin més restes de la civilització feniciana.

El perfil del dia

El perfil del dia ofereix una síntesi de les notícies més rellevants de cada dia. Aquesta síntesi és útil per a conèixer de manera ràpida i clara els temes més importants de l'actualitat. Els articles són breus i concisos, i busquen facilitar la comprensió dels esdeveniments.

El perfil del dia és una eina imprescindible per a qualsevol persona que vulgui mantenir-se al dia de les notícies i de la política. És una font de informació fiable i actualitzada.

Les excavacions d'Empúries

Les excavacions d'Empúries són un projecte que ha captat l'atenció de tot el món. Els descobriments són espectaculars i ofereixen una visió única de la història de la nostra terra. Els treballs continuen avançant i s'espera que en el futur es trobin més restes de la civilització feniciana.

El perfil del dia

El perfil del dia ofereix una síntesi de les notícies més rellevants de cada dia. Aquesta síntesi és útil per a conèixer de manera ràpida i clara els temes més importants de l'actualitat. Els articles són breus i concisos, i busquen facilitar la comprensió dels esdeveniments.

El perfil del dia és una eina imprescindible per a qualsevol persona que vulgui mantenir-se al dia de les notícies i de la política. És una font de informació fiable i actualitzada.

Mateu, Bonmati i C.
 Plaça República, 12 - GIRONA -
 (Qualsevol obert el pagament dels expensos necessaris)
 1.º Gener de 1934

GRÀCIES de l'aportació de diverses fulles de expensos als vostres pagaments.

DIARI FEDERALISTA REPUBLICÀ I D'ACTES I NOTÍCIES
 N.º 9.593
 GIRONA, DIMARTS, 2 DE GENER DE 1934

fets mostren que el Sr. Bofarull no va pas reeixir en convèncer els senadors i que, finalment, la majoria del Senat dona suport a l'opinió de la Comissió, és a dir, no aprova la segregació. Aquí començarà la llarguíssima gestació d'una identitat pròpia i d'un ideal més ambiciós: un municipi independent que va néixer l'any 1983.

DIARIO DE LAS SESIONES DE CORTES DEL SENADO. 09/05/1912 NÚM 112 APÉNDIX 2N

Dictamen de la Comisión acerca del proyecto de ley referente a la segregación del Municipio de Amer y su agregación al de Bescanó del pueblo de San Julián de Llor.

Que el art. 5º de la ley Municipal exige para semejante segregación el acuerdo de la mayoría de los vecinos de la porción que haya de segregarse, y que con la segregación no se lastimen los intereses legítimos del resto del municipio.

Que el art. 6º de la misma ley pone como requisitos indispensables que han de proceder a todo caso de segregación los siguientes: la determinación de las nuevas demarcaciones de terrenos, la practica de la division de los bienes y aprovechamientos comunales, la de los usos públicos y la de los créditos, sin que con ello se perjudiquen los derechos de propiedad, ni las servidumbres públicas y privadas existentes.

La Comisión concede tal importancia a estos requisitos por cuanto afectan a la esencia y realidad de los derechos comunes a todos los vecinos, lo mismo que a los privativos y personales de cada uno de ellos, y hasta a los de las personas que sin la condición de vecindad pueden tener y tendrán sus intereses amparados por aquellas disposiciones legales que estime improcedente la aprobación de un proyecto de segregación en el que no concurren ni uno solo de ellos.

Y en su consecuencia propone al Senado que declare no haber lugar a la aprobación del expresado proyecto de ley.

Palacio del Senado 9 de Mayo de 1912.-Carlos Alvares, presidente.-Bartolomé Bosch.-Carlos Prats-Luis Palomo. /José Maria de Sempurn.-ElMarqués de Laurencinn secretario.

Capçalera de "L'Autonomista". Llibre "La premsa de les comarques gironines". Pàgina 144.

La negativa final de l'Estat, una decisió política (1912)

La segregació de Sant Julià del Llor és presentada per Dalmacio Iglesias al Congrés de Diputats de Madrid com a projecte de Llei. S'aprova i segueix el tràmit habitual de presentació i ratificació al Senat. Però una comissió del Senat, de majoria conservadora, nomenada el dia 3 de maig de 1912, presenta al Senat, el dissabte 11 de maig del mateix any, un dictamen contrari, redactat dos dies abans. No s'ha pogut recollir l'acta del Senat en què es vota el punt referit a aquest expedient de segregació, però els

L'eco a la premsa local. Els draps bruts

La decisió del Senat no refreda pas els ànims. La batussa dialèctica passa dels cercles polítics als diaris i setmanaris, que actuen com a òrgans d'expressió de les tendències polítiques. La premsa gironina, dominada per les opinions segregacionistes, i l'òrgan d'expressió del partit Carlí fan rèpliques enfurismades als articles publicats per la premsa conservadora de Madrid.

Patria, dominical conservador de Madrid, havia man-

tingut una campanya contrària a la segregació i aplaudeix la decisió del Senat tot defensant els interessos del municipi d'Amer.

El diari El Norte defensa i elogia l'actuació del diputat Iglesias tot engaltant-ne quatre de fresques als inspiradors de l'article publicat a **Patria**.

El Diario de Gerona publica un article de J. Ayats i Surribas, signat a Madrid el 15 de maig, que porta el mateix títol que l'editorial de **Patria**, però defensa i justifica el dret i la necessitat de la segregació, critica la vanaglòria del setmanari madrileny i les argumentacions maquiavèliques i tergiversades dels conservadors. L'article acusa els membres de la Comissió del Senat d'emetre un dictamen abans d'haver rebut i

DIARIO DE GERONA 18/05/1912 LA SEGREGACION DE S. JULIAN DEL LIOR. DEFENDIENDO LOS INTERESES DE UNA COMARCA

[...] han hecho de un asunto meramente administrativo bandera de un partido determinado (conservador) [...] empezô la tramitaciôn del asunto en junio de 1907, cuando no podia haber sonado don Dalmacio en verse honrado con la investidura de Diputado a Certes por Gerona y su ûnica intervenciôn en el mismo ha sido la presentaciôn del proyecto de Ley [...]

Y todo esto apartê de la sêrie de inexactitudes que figuran en los articulos de referencia, como la de que San Juliân del Llor (cuyo mayor y casi ûnico contingente lo forma la Colonia Bonmatí) dista solo trê s kilô metros de Amer y en cambio se halla separado de Bescanô por veinte lalô metros, interceptando adem s el paso en toda su extension el rio Ter. Tales afirmaciones respecta a las distancias, solo puede hacerlas quien desconozca el terreno o lo haya visto muy superficialmente despuê de una alegre gira al Posteraí.

[...] Pero aqui no hay que hacer hincapiê en lo que Amer pierda, sino en lo que salgan beneficiados San Juliân del Llor y Bescanô y de la justicia que les asiste en desear tal bënëficio [...] Sobradamente explicaba Patria quien era merecedor, a su juicio, de toda la gloria por las gestiones realizadas al objeto de impedir la aprobaciôn: el señor Gonzalez Jubony.

Ahora bien, al Sr. Gonzalez Jubony el comité conservador de Amer le interesa que se oponga a la aprobaciôn del proyecto de Ley de referencia [...] (como lo dice claramente el articulo publicado en "Espccna" ôrgano de la juventud Conservadora de Madrid) que es asunto 'de justicia' y honor para el partido conservador el impedir la aprobaciôn delaley [...]

EL NORTE. DIARIO CATÓLICO Y MONÁRQUICO, 19/05/1912

[...] cuanta es la razôn que asiste a los vecinos de San Juliân del Llor al pretender su segregaciôn del Ayuntamiento de Amer, que ha sido para ellos más que un tirano, y agregarse al de Bescanô en quiên van en garantiâ de recta y justa administraciôn de intereses. [...]

Ni los Gultresa han dejado de ser rabiosos republicanos a pesar de su pública genuflexiôn ante el Gobernador y los prohombres del partido canalejista, y ni los amigos del Sr. Gonzalez Jubany tienen migaja de maurismo [...] no les guiâ otro interés que seguir en el machito de la administraciôn municipal de Amer, en la cual representan las 8 ó 10.000 pesetas que a la misma aporta el vecindario de San Juliân del Llor con Bonmatí.

Y hablaremos tambiên de lo hecho por la Diputaciôn Provincial que entendiô [...] la necesidad de un plebiscito entre los habitantes de San Juliân del Llor [...] y otro día votaron contra la segregaciôn a pesar del resultado favorable a la misma en el plebiscito efectuado.

Los lerrouxistas-liberales-conservadores de Amer han logrado que una comisiôn de senadores, seguramente engañados, haya dictaminado en contra de lo acordado por el Congreso a instancias del diputado Sr. Yglesias [...] El Senado ha de resolver; el activo senador Sr. Bofarull ha logrado suspender la comisiôn del grave daño que con ligereza muy censurable iban a causar los respetables senadores y no dudamos que logrará convencer a sus colegas de Càmara [...]

EL AUTONOMISTA 21/05/1912

Desde Amer. Receta contra la Gultresofobia preparada por el Dr. Verdades para los dementes del Manicomio "El Norte" bajo la proteccion de San Jaime II".

El Carlismo, ese monstruo de cien cabezas, este viejo y roñoso reptil, ludibrio de la patria, colea arrojando asquerosa baba por haber recibido una herida mortal en su cabeza fiera y visible del Carlismo que se dice ser jefe en la provincia de Gerona (es refereix al Sr. Manuel Bonmatí de Cendra). Nosotros, que estamos en pugna con las ideas de este papel que huele a cirio de sacristía, nos congratulamos de que de rienda suelta al vocabulario que acostumbra a emplear el órgano de las mesnadas de Savalls y de Cucala, asesinos del pueblo, violadores de mujeres, incendiarios y ladrones, y nos congratulamos porque al arrojar su asquerosa baba salpica a sus correligionarios de Amer, que son hoy la chacota i el hazmereir del vecindario [...] lo que sabemos es que aliándose en todas las luchas con republicanos, espiritistas de 'doublé', con liberales Canalejistas 'soi dissant' y con toda la espuma de la villa, van los pobres de derrota en derrota [...] cuando luchan solos algunas veces han llegado a sacar de las urnas... diez y seis votos! A nosotros (y hablamos del partido radical) no nos importaría un comino el que se separara i fuera el feudal... a sentar sus reales en el vecindario de Bescanó[...]

("El Corresponsal")

Capçalera del diari "El Norte". Llibre "La premsa de les comarques gironines". Pàgina 64.

estudiat l'expedient del projecte de Llei i també acusa el diputat González Jubany de condicionar les decisions de la Comissió per ordre del seu partit, acusació que quedaria demostrada per un telegrama que el mateix diputat va enviar al **Diario de Gerona** comunicant la decisió del Senat abans que s'hagués reunit la comissió que dictaminava. L'articulista acaba advertint la Alta Càmera que, si aprova el dictamen de la comissió, *cabrà a algunos individuos del partido conservador la triste gloria de haber realizado una solemne tontería*, car els legisladors, tant del Congrés com del Senat, havien aprovat el text del projecte de Llei.

El Autonomista, un periòdic setmanal, publica un article de resposta a l'escrit del 14 de maig de **El Norte**. Només el títol, signat anònimament per **El Corresponsal**, ja ens mostra la mala baba que dominava l'ambient polític local.

El Diario de Gerona publicava el 18 de maig de 1912 un article de José Ayats⁵ en el qual es tornava a replicar i a defensar la raó i les raons que tenien els qui reclamaven la segregació.

El Norte fa esment de la coincidència d'opinions amb l'article publicat el dia abans pel **Diario de Gerona** i es felicita a si mateix pel reconeixement que les opinions publicades han tingut entre els correligionaris i, fins i tot, entre alguns adversaris polítics. Tot seguit, passa a l'atac fent relació dels representants de

⁵ Josep Ayats havia estat director de El Norte i era secretari del Sr. Fourier, de Torroella de Montgrí, diputat conservador a Madrid.

EL NORTE. DIARIO CATÓLICO Y MONÁRQUICO, 14/05/1912 NÚM. 729

[...] por atender la petición justa, justísima, de todo un pueblo que, por razones fundadísimas de convivencia desea pasar a formar parte de Bescanó, donde espera, con motivos, mejor tratamiento del que ha tenido con él el Municipio de Amer. [...] la acción funestísima de la plaga lerrouxista de Amer, modelo de apatía, debilidad i cobardía en muchos casos [...] la denominación del 'gultrerismo' en Amer ha sido por demás ruinosa para esta villa y tanto más para Bonmatí, esta perla que ha surgido en la ribera del Ter [...] ha debido sufrir los estragos de la desatada administración municipal de Amer, por lo que no es de extrañar que, hartos de aguantar palos, hayan buscado el medio legal de substraerse a la tiranía despótica de los 'soi disants' demócratas y conservadores de Amer. [...] todo el mundo sabe que el caciquismo imperante en la Corporación Provincial en aquel entonces, desoyó la reclamación justa de todo el vecindario [...] no se ha olvidado todavía los esfuerzos realizados por el que era farmacéutico de Amer y diputado provincial señor Rigau para impedir dicha segregación. [...] los mangoneadores del Municipio de Amer no se recataban de afirmar que les tenía sin cuidado la separación de Bonmatí. Saben de sobras los elementos que constituyen el pueblo de San Julian del Llor lo difícil que les resulta comunicar con Amer en días de crecida y que si no contara con el puente de Bonmatí no podría llevar a cabo la comunicación con Amer que realizan entonces con gran retraso porque más fácil les sería dirigirse a Bescanó. [...] culpa es de los que en esta villa (Amer) no han tenido otro interés que explotar las energías y actividades de los vecinos de Bonmatí.

L'Ajuntament d'Amer que s'haurien canviat de partit per defensar els interessos particulars associats a la unitat municipal i promet continuar parlant del tema i aportant dades per descobrir el cacic d'Amer que, segons ells, manipula des dels representants locals fins als polítics i periodistes conservadors de tot nivell.

Bibliografía i fonts documentals

Actes de la Diputació de Girona. Sessions: 13-10-1908, 08-11-1909, 11-01-1910, 01-03-1910. Girona.

Arxiu Històric Municipal de Girona.

Arxiu Municipal de Bescanó. Llibre d'actes de plens 1906-1910 p. 15.

Autonomista El (periòdic setmanal) 21 de maig de 1912. Girona.

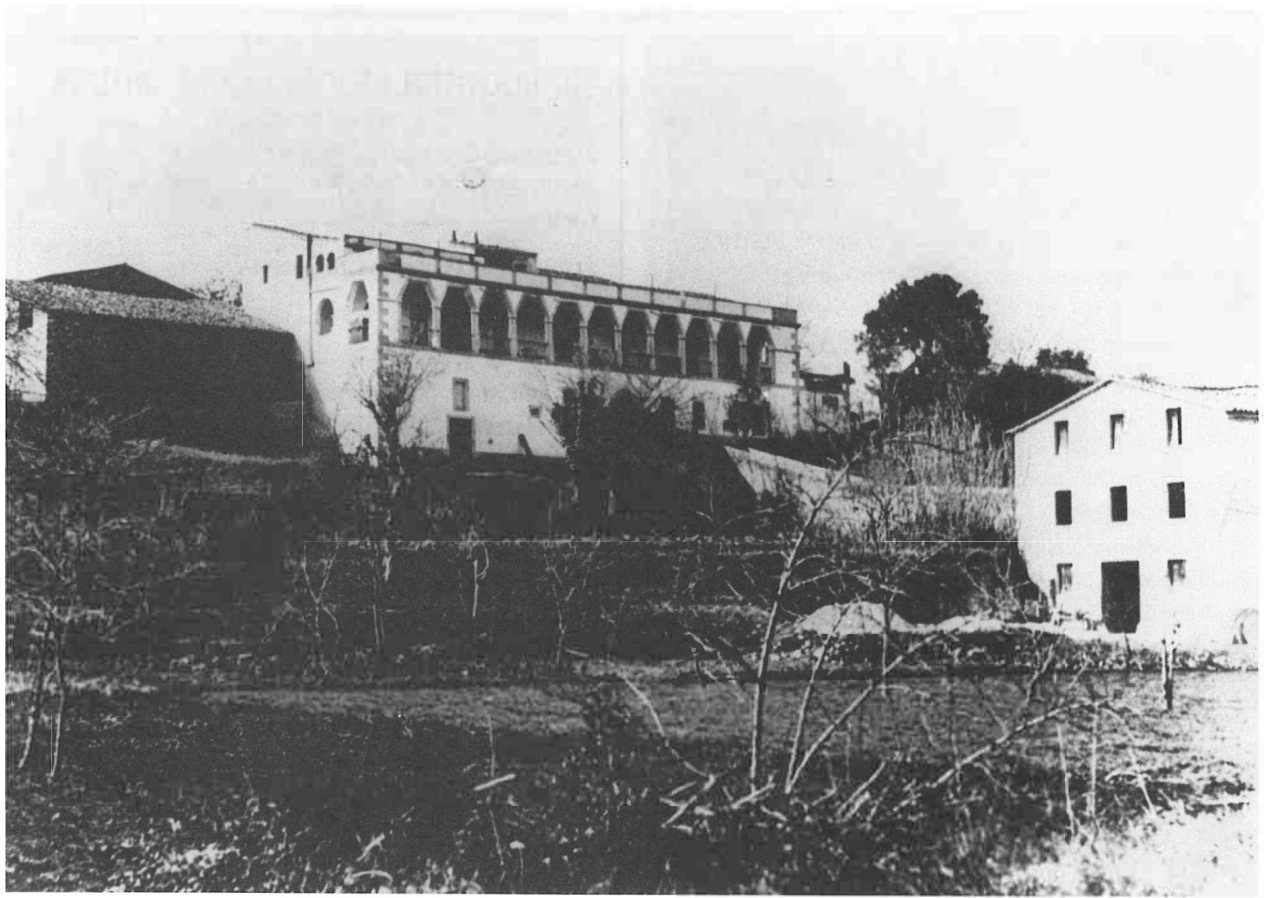
AYATS i SURRIBAS, J. "La segregación de S. Julián del Llor. Defendiendo los intereses de una comarca". 15 de maig de 1912. Madrid.

Diario de las sesiones de cortes. Senado. Apéndice 2º al núm. 112. Palacio del Senado. 9 de maig de 1912. Madrid.

"La segregación de San Julián del Llor del municipio de Amer" El Norte. Diario Católico i Monárquico. Dimarts 14 de maig de 1912. Girona.

Nomenclátor de la provincia de Gerona. 1863.

PUIGVERT i BUSQUETS, J. (1995) La Girona de la Restauració (1874-1923) Quaderns d'història de Girona. Diputació de Girona. Ajuntament de Girona.

Casa pairal Bonmatí, que fou transformada en torre a partir de l'any 1920. Fotos: arxius de Benet Valentí i Josep Pérez Raventós.

Amb la vespa quan tenia 5 anys.

L'Eduard, amb el seu cavall, en una diada de Sant Antoni, a Manacor.

L'Eduard, el primer dret per la dreta, al col·legi de Constantins.

carrera universitària, tot i que no sabia ben bé si decantar-me per la medicina o la veterinària. Finalment, vaig anar a estudiar medicina a l'Autònoma. La meua especialitat ha estat la cirurgia i vaig fer el MIR a l'hospital de la Vall d'Hebron". En aquella època encara anava els caps de setmana a Bonmatí, però el contacte amb el poble es va distanciar poc a poc a mesura que tenia guàrdies els caps de setmana.

L'Eduard sempre s'ha mirat la vida de cara, pel que es veu, i fins i tot ha sabut treure conseqüències positives de les desgràcies. Així, m'explica que quan estudiava va tenir un accident de moto a l'autopista -sembla ser que un home es va tirar a la carretera quan passava i el va atropellar, però no va ser res greu-, i ell va rebre d'un braç que el va tenir de baixa molt de temps. Aquest accident li va estalviar haver de fer la mili. La moto ha estat la seva gran passió. Ja de ben petit agafava la Vespa de la seva mare i, de més gran, anava amb Vespa. Ni l'accident li va poder treure la seva passió per les dues rodes i a Mallorca continua anant per tot arreu amb la moto.

Parlem de la professió i del perquè va anar a Mallorca: "Quan vaig acabar els estudis vaig fer algunes pràctiques a la clínica Santa Fe de Sabadell i fins i tot a l'hospital de Palamós. La veritat és que aleshores hi havia molts cirurgians i poca oferta. Em van oferir una plaça fixa a l'hospital que en aquells moments s'obria a Manacor i no m'hi vaig pensar gens, vaig agafar els trapeus i cap a la Illa de la Calma. Els inicis van ser apassionants i dramàtics a l'hora. L'hospital era nou i no hi havia ni gairebé taules, cadires, ho van haver de crear tot de cap i de nou".

L'especialitat del cirurgià Eduard és l'aparell digestiu, però em sembla que és capaç d'operar el que calgui. Coneixia Mallorca perquè hi havia anat una vegada a jugar a bàsquet amb el Montessori i, també hi havia fet unes visites amb una companya de Barcelona que era de Mallorca: "La veritat és que Mallorca és un lloc on els mediterranis ens hi troben bé de seguida. No em va costar gens adaptar-m'hi, ja que aquí és molt semblant a Girona, tens la sensació que ets a casa. Visc en una casa, que vaig reformar, a Manacor, una ciutat petita i agradable. I en poca estonaestic a Palma, on hi tinc un despatx obert i on també hi opero en clíniques privades algun dia a la setmana".

Si haig de ser sincer no el vaig pas veure massa estressat, suposo que deu ser també pel seu caràcter. Tot i que treballa molt, però, té temps encara per anar a passejar amb el seu cavall: "La dels cavalls és una altra afecció que tinc de petit, com la de la moto. Recordo que de molt petit anava a veure com l'Àngel, el ferrer, ferrava els animals al carrer. Tenia necessitat d'estar a prop dels cavalls, m'hi trobava bé. Ara miro d'anar tant com puc a passejar amb el cavall, encara que menys del que voldria".

Parlem de Mallorca, que ja comença a conèixer bé, després de cinc anys d'habitar-hi: "Començo a parlar el mallorquí, tot i que resulta difícil perquè cada poble té les seves peculiaritats de llengua. La veritat és que el mallorquí no es parla massa -en els pobles molt més- i és que abans les famílies importants parlaven només el castellà perquè feia més fi, tot i que ara sembla que hi ha un ressorgiment". Ho vaig poder constatar personalment, sobretot un cap de setmana que vàrem anar a "L'acampallengua", una trobada de

A l'escola de Bonmatí amb la senyoreta Tarsi. L'Eduard és el sisè per l'esquerra de la fila de dalt.

gent jove al poble de Binissalem, on se n'hi van reunir més de cinc mil en un ambient distès i positiu. Per altra banda, és cert que hi ha molts alemanys a l'Illa, tot i que tampoc no es veuen massa, segurament perquè pel caràcter els alemanys solen viure molt tancats. La veritat és que vaig sentir a parlar molt més castellà que alemany.

Una pregunta obligada era si es pensava passar la vida a Mallorca o tornaria a casa: "El meu futur immediat és a Mallorca, però no descarto a la llarga tornar cap a Girona, tot depèn de les possibilitats que sorgeixin algun dia".

La conversa amb l'Eduard va ser llarga, relaxada. Era un dissabte al matí. Després d'haver-me passejat per l'illa durant uns dies intensos, l'entenien molt bé quan deia que s'hi sent com a casa. Sobretot enguany, que ha plogut molt, la verdor dels camps i de les muntanyes contrastant amb el blau de la mar t'ofereien un paisatge que podia ben bé ser de l'Empordà o la Selva. I un altre factor important que l'Eduard em recordava, la distància. Té calculat que des de casa seva a Manacor fins a Bonmatí hi té exactament cinc hores, agafant l'avió i el tren

Una excursió dels escolans de la parròquia de Bonmatí a Rocacorba. L'Eduard és el primer per l'esquerra i veiem també en la foto en José Xubero, en Xavier Roura, en Josep Ferran i en Josep Maria Quer.

de Barcelona a Girona. Si es va amb vaixell, encara que sigui amb el ràpid, el temps es dobla, però continua essent a prop.

Li vaig robar una bona estona d'aquell dissabte al matí i no sé si li he privat de fer una passejada amb el cavall. Li agraeixo el temps que m'ha dedicat i també suposo que li ho agrairan els seus conciutadans de Bonmatí. Esperem que algun dia torni a casa nostra per continuar fent un servei als malalts. Com diu l'adagi: "No és boig qui a casa torna". Gràcies, Eduard. ●

Pep Collelldemont

L'Eduard, el segon per l'esquerra, quan estudiava a la universitat.

Agrupament rural: Osor-Bonmatí

Una de les activitats prioritàries d'aquest curs és la relació i convivència entre els nens/es i mestres de la nostra escola i l'escola d'Osor.

Durant el mes de setembre vàrem fer reunions conjuntes per preparar les diferents trobades i sortides.

Primerament, cap al mes d'octubre, els nens/es de Cicle Mitjà i Superior feien la sortida al "Puig de Cadiretes", que va resultar una excursió molt agradable.

Uns dies després, per primera vegada, l'escola de Bonmatí es va desplaçar amb tots els alumnes a l'escola d'Osor. Portàvem els ingredients per fer panelllets i torrar castanyes. Ens distribuïrem per cicles i un cop repartits tots els ingredients vàrem fer els panelllets. La fleca del poble ens els va

coure. Al migdia, fent una caminada, anàvem a dinar al camp de futbol, tots junts. Després es va organitzar un partit entre els equips d'Osor i Bonmatí. A la tarda els avis i gent gran d'Osor ja ens tenien les castanyes a punt. Tant els panelllets com les castanyes foren boníssimes. Per completar la diada, en el pati de l'escola, es ballaren danses de tardor.

Una altra sortida es va fer el dia 15 de gener. Els alumnes de Cicle Mitjà i Superior d'Osor i Bonmatí anàvem a teatre a Amer, per veure una obra en anglès titulada "Frankenstein", que resultà molt divertida.

El Dijous Llarder, que aquest any es va escaure el 7 de febrer, tota l'escola d'Osor va venir a Bonmatí a passar la diada. Es varen fer jocs al pati i es va dinar, al camp de futbol, uns bons macarrons i carn preparats per la nostra cuinera. Va fer molt bon dia.

El 5 de març, els nens/es de Pàrvuls i Cicle Inicial de les dues escoles ens tronàvem a trobar per assistir a una sessió de teatre al Col·legi dels Maristes de Girona, l'obra es deia "Joan sense por". Com que feia molt bon dia, ens vàrem quedar en un parc a dinar i després a saltar i córrer a "Flotlàndia".

D'aquestes diferents trobades en els dos centres s'estan fent valoracions positives. Esperem per tant que aquest contacte sigui el començament d'una relació i convivència ben cordial i duradora. ●

L'equip de mestres de Bonmatí

Implants dentals

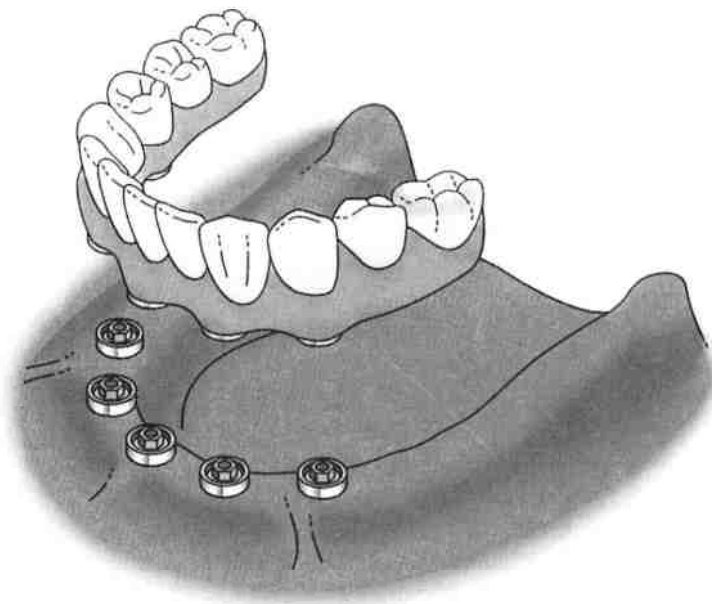
Introducció

Eren els començaments de la dècada dels 70 del segle passat quan a Goteborg, una ciutat de la costa sud de Suècia, el professor Branemark estudiava mitjançant petites micro-càmeres la circulació sanguínia de l'os.

D'una manera fortuïta, aquestes càmeres havien estat fixades amb cargols de titani que no van poder ser retirats posteriorment per la reacció que va tenir l'os, integrant-los i immobilitzant-los.

Aquest fenomen, que va ser anomenat osseointegració, va demostrar que el titani, tot i ser un metall que no es troba a l'organisme, és reconegut com a quelcom propi per l'os.

Com tantes d'altres vegades, l'atzar va contribuir d'una manera inesperada amb un descobriment molt important que va revolucionar d'una forma decisiva la traumatologia i l'odontologia actuals.

Preguntes i respostes

Què és un implant dental?

Quan les dents naturals estan absents a la boca, per malaltia o traumatisme, es col·loquen substituïts artificials (cargols de titani pur), anomenats implants, dintre de l'os, que funcionen com a arrels i que ens ajudaran, posteriorment, a rehabilitar les zones buides, permetent que les persones desdentades puguin tornar a somriure, parlar i mastegar confortablement.

Tothom pot portar implants?

Existeixen realment poques contraindicacions a l'hora de rebre un implant, però l'os receptor necessita tenir unes condicions tant en quantitat com en qualitat per poder-ne garantir la fixació. Per això, és molt important el diagnòstic correcte

per part dels seu odontòleg, que abans de realitzar qualsevol tractament li haurà de practicar un estudi radiogràfic complet (radiografia panoràmica dentària, tac...) que li permeti valorar si el seu os reuneix aquestes condicions.

Quan comencem i quan tardaré a tenir les dents?

Una vegada realitzada l'exploració radiològica i decidit exactament quin serà el pla de tractament, es fa la primera cirurgia en la qual s'instal·len els implants a l'interior de l'os.

Al cap d'una setmana es retiren els punts i comença el període de maduració d'aquests implants, que és de 3 a 4 mesos a la mandíbula i de 6 mesos al maxil·lar superior. Transcorregut aquest temps podem destapar els implants (segona cirurgia) i col·locar les dents.

Durant el període de cicatrització és molt important que les zones on tenim els implants no rebin cap mena de pressió, motiu pel qual s'elaboren dents provisionals adaptables a aquestes zones que permetran la vida normal del pacient, així com el no traumatisme de les zones implantades.

Fan mal?

El tractament implantològic no és en general un tractament dolorós, la cirurgia és molt precisa i l'os reacciona inflamant-se però sense donar dolor.

És corrent, no obstant, l'aparició d'hematomes i una mica d'inflor que remet 3 o 4 dies després de l'operació.

Existeix el rebuig o l'al·lèrgia al titani?

Quan un implant falla la gent té tendència a entendre que hi ha hagut rebuig o una reacció al·lèrgica quan en realitat no s'ha acabat de concretar el fenomen de la osseointegració i en comptes de crear-se os al voltant de l'implant es forma un teixit tou que el fa inestable i, per tant, no utilitzable com a arrel. El percentatge d'èxit avui en dia se situa entre el 95% i el 97% d'implants col·locats, essent els fracassats o no osseointegrants d'un 3% a un 5%.

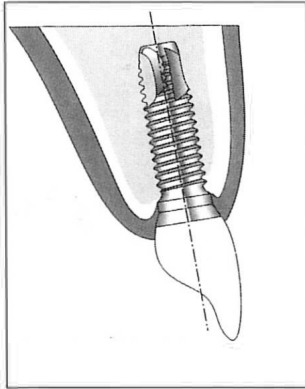
Què es fa quan un implant falla?

En aquests casos és important retirar l'implant i després d'un període de cicatrització d'uns 3 mesos es torna a col·locar en el mateix lloc, ja que és possible continuar el tractament que estava establert.

És un tractament costós?

Sí, en realitat dintre del món de l'odontologia és un dels tractaments més costosos, però tot va en relació a la importància del problema que el pacient tingui.

Potser el cas a on la implantologia troba la seva màxima indicació són els desdentats totals inferiors en els quals no és possible establir una dentadura completa i on la col·locació d'uns implants pot ajudar a fixar-la i crear una molt

millor qualitat de vida.

En aquest cas és més preferible i menys costós que anar realitzant dentadures removibles que sabem positivament que no ens donaran els resultats que el pacient necessita.

Són els implants la millor solució en odontologia?

El tractament exitós amb implants ha millorat d'una manera important la qualitat de vida dels nostres pacients. Amb una planificació i cura adequades els implants poden ser una resposta excel·lent als problemes de molta gent.

Però de tots els tractaments que existeixen en odontologia el més important és la prevenció. La visita anual al dentista ens permetrà detectar i tractar qualsevol petita anomalia que puguin patir les nostres dents d'una manera ràpida, evitant així problemes més importants. ●

Dr. Santiago Carreras i Fígols

Instantània de Josep Pérez Raventós, guanyadora del Concurs de Fotografia de Sant Jordi d'enguany.

DONAR SANG

Els amics de L'AMIC m'ofereixen la possibilitat de parlar de la donació. Potser us haureu adonat que dues vegades a l'any, pel juny i pel desembre, s'organitza al nostre poble la donació de sang.

Uns dies abans s'ha col·locat una pancarta que

ho anuncia, també uns cartells informatius, es distribueixen fulls de mà i unes cartes adreçades als pares dels alumnes de les Escoles. Els donants reben una notificació per correu. Tot això, molt lluny d'una rutina, vol ser una crida individual a tots els veïns perquè col·laborin en aquest servei a la salut que és la donació de sang.

No cal dir que comptem amb tot el suport de l'Ajuntament en aquestes dues donacions organitzades al poble, però, a més a més, les empreses Casademont i Levi's acullen també l'equip d'extraccions una vegada a l'any.

La sang no es pot fabricar, només la podem obtenir de nosaltres mateixos, de nosaltres depèn la nostra salut. Per donar sang cal tenir de 18 a 65 anys, bona salut i un pes mínim de 50 kg. Són moltes les persones que reuneixen aquestes condicions i, en canvi, només una mitjana del 6 per cent de la població (a les nostres comarques) en dóna.

Tots tenim clar que fa falta sang als nostres hospitals, però costa imaginar-se el volum i la continuïtat d'aquestes necessitats. Els accidents, sempre massa greus, només suposen una cinquena part del consum total de sang, és el tractament de malalties, entre elles el càncer, i sobretot les intervencions quirúrgiques que provoquen despeses continuades de components i derivats de la sang.

Bé, i jo què puc fer-hi -em direu. Doncs tots podem fer-hi alguna cosa. Des de la valoració social a un acte de gran valor humà, fins a la pròpia donació que es pot convertir en periòdica, i encara més, la divulgació d'aquesta necessitat, que deixa de ser un problema en el moment que som autosuficients com a país, i no falta gaire, però no hi hem arribat encara.

Penso que la petita incomoditat, el temps i tots els inconvenients que puguem trobar-hi no tenen punt de comparació amb el benefici que es desprèn d'una sola donació, sobretot si tenim en compte que el fraccionament de la sang en els seus components permet administrar-los per separat a dues o tres persones. Els resultats de l'anàlisi que rebràs posteriorment a casa et confirmaran que estàs bé.

Potser la primera vegada fa front allò desconegut, però les incerteses desapareixen a la primera donació, i veiem com la gran majoria manifesta que li ha estat més senzill del que es pensava, i hi torna. No t'ho pensis més, anima't i dóna'n una mica. N'estaràs satisfet/a. ●

Joan Vélez Berenguer

Delegat de la Germandat de Donadors de Sang a Sant Julià del Llor i Bonmatí

Espècies protegides

El trencalòs

Identificació

Majestuós i gran, el trencalòs (*Gypaetus barbatus*) té una aparença inconfusible, amb un plomatge que combina els tons pissarrosos del damunt i el taronja de les parts inferiors. Cap i cua prominents. En el cap hi destaquen les barbes i la màscara negra de l'ull, amb l'escleròtica vermella i l'iris groc.

Conservació

Pràcticament extingida a la resta de la península, els Pirineus, on viuen uns 300 exemplars, són el seu darrer territori. Al Pirineu català hi viuen al voltant de 29 parelles.

On viu?

Aquesta rapinyaire habita les parets rocoses de les parts altes de les serralades, on situa el niu en coves i sortints inaccessibles. Cada parella acostuma a disposar de tres a cinc nius que utilitzen de forma rotativa i patrullen un territori de 500 km² cercant aliment.

Conducta

Encara que també menja caronya fresca, el trencalòs és l'única au osteòfaga o menjadora d'ossos del planeta. Per poder-los engolir els llença des de l'aire per trencar-los (d'aquí el seu nom). La parella comença el zel a la tardor i les postes (dos ous) es donen en ple hivern. Els polls deixen el niu el mes de juliol.

Les persones interessades en ajudar a la conservació d'aquesta majestuosa rapinyaire poden posar-se en contacte amb el Grup d'Estudis del Trencalòs: (Apartat de Correus, 43 - 25520 Pont de Suert (Lleida). e-mail: margalida@gauss.entorno.es).

Nota: Article publicat en el número 1 de "Catalunya Natura Viva", revista editada pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. ●

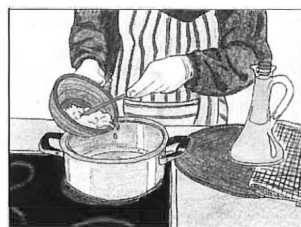
Mapa de localització

Ecologia domèstica

Fabricar sabó

Llençar l'oli de fregir per l'aigüera és un costum molt estès que resulta altament contaminant. A més, quan arriba a la depuradora, aquest greix formarà una pel·lícula oliosa que alentirà el procés de potabilització. Per evitar-ho es pot recollir l'oli de manera selectiva i aprofitar-lo a casa convertint-lo en sabó.

Per elaborar sabó d'aquesta manera és recomanable l'ús de guants i ulleres protectores, així com fer-ho en un espai ben ventilat. Es necessita un litre i quart d'aigua, 100 grams de sosa càustica i un litre d'oli usat. També s'hi poden afegir essències naturals per donar aroma al sabó i glicerina o alcohol per tal que aquest quedi transparent. El procés d'elaboració és el següent:

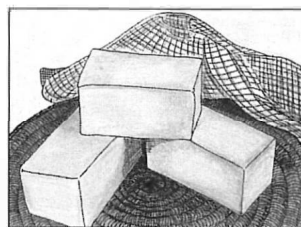
- Poseu l'aigua en un recipient a foc lent i aboqueu-hi lentament la sosa càustica. Deixeu bullir aquesta solució uns 5 minuts.

- Al lleixiu que heu obtingut, afegiu-hi l'oli lentament, mentre ho remeneu amb una espàtula, fins que quedi una pasta espessa i homogènia. Si voleu afegir-hi essències, aquest és el moment.

- Aboqueu la pasta dins d'un motllo, a poder ser una caixa de fusta, per facilitar-ne el degoteig. Deixeu-ho refredar. És convenient col·locar el motllo dins d'un altre recipient ja que després lleixiu i podríem fer malbé els draps de casa.

- Un cop sec, desmoltleu el bloc de sabó i, amb un ganivet o un fil de niló, talleu-lo en pastilles. També podeu fer-ne petites escates per utilitzar-lo a la rentadora en substitució del detergent en pols tradicional.

Nota: Article publicat en el número 1 de "Catalunya Natura Viva", revista editada pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. ●

La catequesi parroquial

Qui no recorda la seva primera comunió? Sempre ha estat un dia molt especial.

Tot i el consumisme que envolta aquesta festa, encara provoca en els infants un aire de misteri i emoció. No entenen ben bé què van a fer però saben que és quelcom important. És una festa planera i molt propera als nens i nenes. Es reparteixen recordatoris, es feliciten, és, sens dubte, un dia feliç.

Però la festa de la Primera Comunió no és sinó el resultat de dos anys de preparació catequística.

La catequesi parroquial, sovint oblidada i a la qual no se li dóna massa valor, té un paper molt important en la formació dels infants. La catequesi no és només el lloc on es transmeten uns valors religiosos, és un lloc de trobada amb uns nens i nenes que tot just desperten al món exterior. És sens dubte un bon moment per compartir experiències, comunicar-nos amb aquests infants que, constantment, amb la seva espontaneïtat i sinceritat, ens permeten aprendre també als adults moltes coses. Tots plegats, petis i grans tenim l'oportunitat de practicar i ensenyar uns valors humans i socials que massa sovint estan oblidats o arraconats (que ja no es prac-

tiquen i no estan de moda) però que són bàsics per a la formació de la persona i alhora són el mitjà per gaudir d'una societat més humana i justa.

A la catequesi parroquial s'intenta que els infants coneguin Jesús i s'encaminin en la Fe, però també que es formin com a persones íntegres i justes en les petites coses de la seva vida quotidiana, a l'escola, a casa, amb els amics... És per això que la catequesi té una gran importància, si més no nosaltres, com a catequistes, ho creiem així.

Aquest any, 14 nens i nenes han fet la Primera Comunió el dia 12 de maig. Després d'un curs de preparació, el passat 1 de maig van gaudir d'un dia d'esbarjo anant al camp del Barça i al Tibidabo. Aquesta sortida era oberta a tothom i segur que s'ho van passar molt bé. D'altra banda, el dia 5 de maig hi va haver la cloenda del curs catequístic. Aquesta vegada es va fer una caminada a la capella de Sant Julià del Llor, on es realitzaren jocs i activitats d'esplai.

Des d'aquí desitgem que aquests 14 nens i nenes i les seves famílies hagin gaudit d'un feliç dia de la Primera Comunió. ●

Les catequistes

Nens i nens participant en els jocs organitzats amb motiu de la cloenda dels cursos catequístics dels anys 1997 i 2000.

Un afegitó del nostre mossèn-poeta

Un bon amic dels primers anys de viure a Manlleu va pregar-me que li passés a l'ordinador una colla d'apunts que al llarg de la seva vida ha anat recopilant del seu avi, Ramon Madirolas i Codina que, pel que lleigeixo, era un home ben peculiar, propietari d'una finca a Manlleu, coetani de l'excel·lent poeta Jacint Verdaguer i del bisbe Josep Morgades.

En aquest recull d'anotacions es fa evident que l'avi del meu company era tot un personatge del seu temps. Es relacionava, entre altres, amb generals de l'exèrcit, bisbes, reis, amb el cardenal Rampolla i fins i tot amb el Papa Lleó XIII. Entre diversitat de coses, fundà més d'un periòdic. Li agradava escriure prosa i també era aficionat a la poesia. En la seva propietat creà i construï, amb els seus diners i les ajudes que podia recollir, el Santuari de Puig-Agut, per cert, el primer temple expiatori d'Espanya dedicat al Sagrat Cor de Jesús.

Entre el repertori d'apunts i dades sobre la seva relació amb diverses personalitats, hi he trobat una fotocòpia del 27 de gener de 1895 en què Mossèn Cinto li escriu donant-li la seva opinió sobre una poesia feta pel citat Ramon Madirola i s'acomiada amb: "*Grans mercès per la col·lecció Puig-Agut. Mane y dispose d'aquest inútil sacerdot, seu afim, en los Cors de Jesús y de Maria*". I signa: "*Jacinto pyre. 27/95, Gener*".

No cal repetir aquí les persecucions i nombroses calúmnies que hagué de suportar Mossèn Cinto durant els últims anys de la seva vida. Dolors Vilamitjana, en L'AMIC del desembre de 1998, ja ho va deixar molt clar. Particularment, crec que fins i tot es va quedar curta, potser per falta d'espai. Tampoc no calia dubtar de la veracitat de les seves afirmacions, però, per casualitat, entre el material procedent del meu amic que fa referència al seu avi, he pogut llegir un fulletó amb una biografia del bisbe Dr. Josep Morgades, feta per Ramon Madirolas i premiada en un certamen literari del Centre Regionalista de Sarrià l'any 1901, exaltant la vida i virtuts de l'eminent bisbe.

En alguna de les seves pàgines m'ha cridat l'atenció el comentari que va fer sobre Jacint Verdaguer, en el qual queda totalment reafirmat el dictamen mèdic al que fa referència Dolors Vilamitjana i que reproduïxo a continuació:

"Tan excel·lents qualitats y circumstancies com concurrían en la persona de nostre biografiat, no li podían crear més que grans amistats y admiradors entre la gent de bè; així es que contava de uns y altres per milers. No obstant, entre alguns d'aquests, dels que miran los fets no més superficialment ó sens prou coneixement de causa, se li ha criticat cert acte, que en los esdevenidor, quan la historia parli, se verá qu'es tot lo contrari de lo que s'ha suposat. Y tan se va que parlém clar: nos referim á lo que passá ab Mossén Jacinto Verdaguer.

Lo temps se cuydará de dir lo que no podém dir ara nosaltres, á pesar dels documents-autografos que tenim d'aquests dos personatges que'ns honraven ab sa bona amistad. Lo temps dirá que'l millor amich del eximi poeta era'l Doctor Morgades y també aquest d'aquell. Mes, los millors poetas

com cautors del cel, somían á vegades cosas impossibles en la terra, ahont per desgracia tot es prosa amarga.

Lo gegant de nostres poetas, lo místich é incomparable Verdaguer, es com un ángel del cel en la terra, y per lo tant son angélich y tendre cor, verament de noy, en tal concepte, com á materia exoptable, es lo principal enemich de sí mateix. Sí; sa bondat, senzillés, son carácter sugestible, emocionable y sas escasas energias (1) per lo que respecta á sa voluntat, pera desfese de les moscas de la impertinencia.

Quan tots los de avuy siguém morts, la generació futura, lliure de preocupacions pe'ls fets passats, descorrent la sombra del misteri present, veurá la realitat de nostras afirmacions, publicant lo nom dels verdaders explotadors de Mossén Cinto: d'aquests corchs vils de la terra que sempre's tiran sobre'ls fruyts més hermosos, tendres y capdalts. Avuy no podém extandre'ns més sobre aquest particular.

Provan nostra afirmació las conclusions de un Dictámen públich que tenim al davant:

Les Metjes alienistas Drs. D. Joan Ginés y Partagás; Rafel Rodríguez Méndez; Ignaci Valenti Vivó; Artur Galcerán Ribas; Salvador Pubill; Antoni R. Rodríguez Morini; Artur Giné y Pere Ribera, á prech del mateix Verdaguer donaren respecte sas facultats mentals en fecha de 17 de Octubre de 1895 un luminós dictámen que termina ab las següents conclusions que no volem traduir del castellá:

"Primera.- Psíquicamente considerado el Rdo. D. Jacinto Verdaguer y Santaló, es evidente, para los firmantes, que su inteligencia, funciona con cabal integridad. Que en punto á sus facultades éticas, ó morales, á la par que atesora elevadísimos sentimientos altruistas es muy emocionable y sobre todo sugestible, y por lo que respecta á su voluntad, posée escasas energias.

Segunda.- Que no se advierte en su mente indicio alguno frenopático.

Y para que conste, á ruego del interesado, firmamos la presente en Barcelona á diez y siete de Octubre de mil ochocientos noventa y cinco. (Segueixen las firmas de'ls Drs. Indicats)".

En aquest llibret (biografia del bisbe Morgades), es ressenyen uns Jocs Florals, en la inauguració del Centre Regionalista de Sarrià, i es transcriuen els discursos (o part d'ells) dels senyors Picó i Campanar, Ferran Agulló, Carles Xiró, Cambó, Abadal, Vlaregut i Dr. Robert (suposo, tots ells de la Lliga) els quals, en les seves dissertacions i manera de parlar, exposen la situació dels catalans i Catalunya, coincidint tots ells, en termes similars, de la forma en què el centralisme del Govern de Madrid i la premsa madrilenya tractava el nostre país.

O sigui, que en tot el que deia la dreta de l'any 1901, hom s'adona que la situació política de llavors, respecte de Catalunya, era igual o molt semblant al que succeeix en aquests últims anys. És curiós llegir dits discursos, i que s'acabaven cantant "*Els Segadors*" pel públic, amb visques a Catalunya (com a mínim, no deixa d'ésser singular). ●

Pere Motjer

Recorreguts històrics: Palamós

A la plana de la zona meridional de la riera d'Aubi, entre les poblacions de Mont-ras, Sant Antoni de Calonge, Fonteta i Vall-llobrega, trobem la vila de Palamós. Aquesta població costanera és l'única de tot l'Empordà de la qual es coneix amb exactitud la seva data fundacional: el 3 de desembre del 1279, per Pere el Gran. El monarca català atorgà cartes de poblament, lliurant als habitants de certes exempcions. El barri del Pedró i la Punta del Molí, a la part més elevada d'aquesta vila, constitueix el nucli més antic. A partir d'aquest punt, la vila de Palamós va anar creixent, estenent-se cap al nord i llevant. Originàriament, aquesta població tenia un territori molt reduït, i no seria fins a l'any 1942 que el territori passà a tenir 13'89 km², quan se li annexionà el municipi de Sant Joan de Vilatorrada. Al casc antic s'aixeca una església gòtico-tardana que porta el nom de Santa Maria del Mar i que, sembla ser, anteriorment havia estat una capella dependent de la Parròquia de Santa Eugènia de Vila-romà.

Si pensem que Palamós ha estat històricament un punt costaner important per al tràfic comercial, hem de creure (i de fet en tenim coneixement) que ha estat víctima de freqüents atacs de pirates. Palamós hauria posseït temps enrere unes muralles de les quals avui no en tenim ni tant sols vestigis, per frenar aquests perills. L'atac més greu i ferotge del qual es té constància és el que fou protagonitzat pel pirata i almirall turc Barba-rossa l'any 1543, que va arrasar la població. De totes maneres, al S. XVIII l'activitat marinera va experimentar un creixement, principalment per la manca de guerres i una disminució de la pirateria.

La indústria surera i l'agricultura de secà han estat els sectors econòmics més destacats, però, sense cap mena de dubte, per sobre d'aquests el més tradicional ha estat la pesca, que ha atret pescadors d'altres zones, com Tarragona, Castelló i Alacant. En l'actualitat el sector econòmic emergent el trobem en el turisme, ja sia en el camp de l'hostaleria com en el del comerç i la construcció. El moll comercial de Palamós és un dels de més calat de la costa catalana; el seu ús, com s'ha dit, es remunta al S. XIII, i es va ampliar el 1902 per la intensa activitat que s'hi desenvolupava.

Palamós disposa de diverses cales i platges on es pot fruitir de la naturalesa, així, trobem la Cala Margarida, poc fonda i amb fons marí de roca; la Cala dels Canyers; la Cala Estreta, que és de sorra i poc profunda i s'hi accedeix des del camí de

Properes festes i activitats:

- FESTA MAJOR DE PALAMÓS: 24-26 de juny.
- FESTA MAJOR DE SANT JOAN: 1r cap de setmana d'agost.
- MOSTRA D'HAVANERA CATALANA: 14 d'agost.
- JORNADES GASTRONÒMIQUES DE LA GAMBA: d'abril a juny.
- MERCAT SETMANAL: cada dimarts.

Castell; la Cala s'Alguer i el pas de la Foradada... en fi, unes quantes cales petites, així com un conjunt d'illots: les Illes Formigues, formades per l'Illa Grossa, la Planassa, la Corba i les Roques de la Sardana, a tres milles del port de Palamós. Les tres platges d'aquest indret són extenses: la Platja de la Fosca, la de Castell i la Gran, de sorra fina. A la primera podem divisar les ruïnes del castell de Sant Esteve de Mar, que fou construït sobre una vil·la romana i que es tractava d'una fortificació aixecada per contenir i tal vegada, advertir de l'arribada de pirates a la costa. La Platja de Castell és un indret realment idíl·lic pel fet de tractar-se d'una de les poques platges verges del litoral català. Finalment, l'anomenada Platja Gran és la que es troba més propera a la vila antiga. Lleugerament aixecada a aquesta, hom pot passejar per l'anomenat Passeig de Mar, un esplèndid indret amb un brollador i unes quantes ombres propiciades per rengleres d'arbres a banda i banda. Amb uns miradors on hi podem veure un parell de canons que la història ens ha deixat, reflex dels perills a què ha estat sotmesa la població al llarg del temps. Aquests artefactes bèl·lics, que van ser recuperats del mar, havien format part de la fortalesa, que va ser volada pels francesos a començaments del S. XIX.

La vila de Palamós, a la qual se li ha atribuït el motiu "el paradís de la vela", ja que anualment s'hi celebra la popular Christmas Race (una competició de velers), constitueix una atractiva oferta turística per a tothom qui vulgui gaudir de la nostra Costa Brava. ●

Roser Martínez i Casadevall

Joves versus alcohol

Reflexions d'una adolescent

El jovent té mala fama. Per què serà? El col·lectiu "jove" (en el qual m'incloc) està en el punt de mira, però no només d'ara, sinó de sempre. Els joves això i els joves allò altre. No sabem parlar de cap altra cosa? Sembla que no. Al mes de febrer, però, vam tornar a la ment de tothom, i amb força.

El rebombori es va formar per la nova Llei que el 27 de febrer del 2002 es va aprovar al Parlament per part de CiU i el PP i on es deia que els joves menors de 18 anys no podran comprar ni consumir begudes alcohòliques en establiments ni en llocs públics.

Vots a favor? Vots en contra? Hi ha de tot. Però hem de recordar que fins llavors, els joves de 16 a 18 anys tenien la possibilitat de comprar begudes alcohòliques amb una graduació menor de 23 graus -cervesa, cava, vi...- sempre que ho fessin entre les vuit del matí i la mitjanit. Això posa a la taula un debat i preguntes obertes: què se'n treu de beure? O de fumar? O de conduir a grans velocitats? O de...? I no em refereixo només al jovent sinó a la població en general, a tothom. Què causa aquesta demanda insistent de drogues? Perquè heu de saber que fins i tot córrer amb el cotxe és una droga. Però, qui es pot resistir al pedal de l'accelerador? Sentir com el cotxe travessa a gran velocitat l'aire, sentir el soroll que el propi vent que creem passa fregant al voltant del cotxe, aquells revolts que desapareixen ràpid al nostre darrere, sentir que el paisatge passa vertiginós pel nostre costat, creure que tenim el control de tot... Senyors, per què sortir de casa amb el temps just, anant a 100 quilòmetres per hora per arribar puntuals a la feina o a estudi, podent sortir 5 o 10 minuts abans i anar tranquils i sense presses? Algú està disposat a acabar amb tot això? Doncs bona sort, perquè tindrà molta feina. Però, no divaguem sobre coses que ningú no escolta, i tornem al tema d'aquest escrit.

El 60% de la població jove d'entre 14 i 18 anys consumeix alcohol els caps de setmana, això vol dir que 1 de cada 2 beu. Però això no és tot, ja que el 14% s'acaba emborraxant. Tothom està d'acord que cal analitzar les causes que motiven el gran augment de consum d'alcohol i d'altres substàncies tòxiques entre els joves i prendre mesures preventives per tal de sensibilitzar-los a què no facin "aquestes coses". És la millor solució? No saben, senyors, que les coses prohibides es desitgen encara més?

Una cosa és clara, el jovent, si vol beure, beurrà igual, farà qualsevol cosa per fer-ho: comprar en un supermercat, provar a botigues i a bars (per si hi ha sort) i fins i tot podran enviar algun adult a què els compri per ells. No ho veuen? No servirà de res prohibir la beguda, igual que no serveixen de res les demandes a les tabaqueres, els anuncis d'accidents mortals i altres. Quanta gent ha deixat de fumar per sentir-se malament amb la idea que això l'està matant? Quanta gent compleix les normes de circulació i de velocitat? Tothom acabarà allà mateix, dins una caixa i sota terra. La gent és així, irracional. Continuarà fent el de sempre. Coma etílic? Per als alcohòlics i malalts. Càncer de pulmó? Per als fumadors irracionals i compulsius. Accidents de tràfic? A mi no, jo controlo. Però la veritat és que no, ningú no controla, tots som vulnerables.

Posaré un exemple. Per cap d'any, com molta gent, vaig

sortir. Aquest dia vaig anar a un conegut local de Girona. La nit era perfecta, tots ballant, tots disfressats de festa, coordinant moviments tot depenent de les músiques, creat improvisats balls generals, en definitiva, tots ens divertíem, estàvem junts i ens ho passàvem bé. Tot anava bé fins que aquell noi va començar a molestar al personal. Anava gat, com vulgarment es diu. Per culpa dels litres d'alcohol (i qui sap què més) que havia ingerit durant tota la nit, va arribar a incordiar a altres persones que simplement passaven pel seu costat, iniciant alguna que altra picabaralla, tant verbal com física. Tot això es va acabar gràcies a la intervenció de dos "seguratas" del propi local, els quals el van haver d'agafar en braços per la força, dur-lo al carrer per la porta de darrere i impedir-li de nou l'entrada. Un gran espectacle. El cos aguanta fins que diu PROU, té un límit. Tot té un límit.

És imprescindible beure per passar-s'ho bé? La veritat és que no ho crec. Tinc 20 anys i encara no he begut cap nit un cubata, una copa de vi o cava, i creieu-me, m'he divertit d'allò més. He anat a base de refrescos. Una noia model? No, tampoc no sóc això, i la veritat és que no en tinc gens de ganes de ser-ho. Una copa no em farà mal, i ho sé però és que, simplement, no m'atrau el beure. Hi ha molta gent que se sent incompleta sense una copa, però, per què? Què et fa la beguda? Fa que siguis més important? Et fa més gran? Et fa més home o dona? Passem dels consells, però quan passa alguna cosa, tothom crida, tothom es queixa de tot, fins i tot d'aquelles persones que mai no escoltàvem i a les quals exigim més control i seguretat. No és millor, al matí següent, saber el que has fet la nit passada, i no que t'hagin d'explicar les barbaritats que has arribat a fer abans de la ja tradicional vomitada després de la ingestió massiva d'alcohol o qui sap què més? I no ho dic per experiència, sinó com a testimoni i com a una persona que ha hagut de posar els dits a dins d'una boca perquè la persona en qüestió tragués tot el que havia de treure. Creieu-me, és patètic.

La Universitat de Girona, a on vaig, fa uns dies, estava repleta de fullets a les escales, de papers penjats a les classes, als plafons i fins i tot als lavabos, i tot perquè la gent se n'informés: "*L'últim "botellón" legal. Apunteu-vos!*". Deia dia i hora i també es demanava que cada participant portés algun instrument o objectes sorollosos per fer una gran festa, fins i tot els organitzadors havien habitat un local per si plovia! És veritat allò que diu que "*quan la cosa interessa, es munta de tot i tothom està disposat a ajudar i a participar*".

Amb aquest escrit, i amb la difusió que té, no vull imposar res ni tampoc semblar una persona que no sóc, simplement vull que reflexionem, vull que tothom pensi una mica, fins i tot jo. La vida són dos dies i ja n'hem viscut un. Si nosaltres no som els que ens controlem, ningú no ho farà per nosaltres. Hem de diferenciar el que està bé i el que no, tot i que costi dir-ho, hi ha gent que no ho sap. No hem de demanar responsabilitats a tercers, cadascú ha de ser responsable d'ell mateix i de les conseqüències que el nostre propi comportament ens pot ocasionar, tant a nosaltres com a altres persones. Només vull que fem una cosa: que hi pensem. ●

Cristina Grabulosa Hernández

Perduts o... abandonats?

De vegades parlem d'animals perduts, però no ens enganyem, que de perduts n'hi ha ben pocs i la majoria són abandonats.

Tot i les campanyes que es fan intentant sensibilitzar la població sobre els drets dels animals, de tant en tant ens trobem amb la desagradable sorpresa de veure pels nostres carrers algun animal abandonat. Fa pocs dies, poc abans de Setmana Santa, va començar a rondar per la zona del carrer de la Selva i la plaça Massana una gossa de raça pastor alemany. Ningú no sabia d'on havia sortit.

Per sort, la majoria dels veïns d'aquesta zona estímem els animals i de menjar no n'hi va faltar.

El que més em va cridar l'atenció va ser la seva desconfiança amb la gent i no parlem ja amb els pobres avis que anaven a passeig amb un bastó, al veure'ls es posava molt neguitosa i començava a cridar (amb el consegüent ensurt per part dels avis). Això em va fer pensar que de bastó ja n'havia provat algun més d'una vegada. En canvi, quan veia un gos, hi anava corrent i s'hi posava a jugar confiada i contenta, sens dubte sabia que ells no eren un perill.

Després de passar tres setmanes sota el fred i la pluja, la protectora se la va endur, no sé quin haurà estat el seu destí, però es mereixia trobar una llar on se l'estimin i li retornin la confiança amb les persones, ja que els que la varen abandonar no es mereixen aquest qualificatiu.

Quant al tema legislatiu, cal endurir les penes per als qui abandonen i maltracten els animals, ja que en casos recents s'ha demostrat que hi ha un gran buit legal respecte a aquesta qüestió i que anem molts anys enrere si ens comparem amb la majoria de països comunitaris, on el nombre de maltractaments i abandonaments és pràcticament nul. Ja és hora que ens posem a nivell europeu en tot. ●

Anna Masachs i Coll

La desmotivació dels joves

Fa pocs mesos, concretament el 10 de març, va sortir publicat al diari "Avui" un article signat pel doctor Joan Corbella, encapçalat amb el títol "Mestres sols". A mi em va agradar molt i he pensat que se'n podria treure un seguit de reflexions.

Abans ningú no dubtava dels ensenyaments que s'impartien a les escoles (coneixements, valors ètics...), ni del que aprenien els nens i joves. Actualment, tots els professionals són qüestionables: jutges, metges, mestres, polítics... i, per tant, els mitjans de comunicació parlen contínuament del que aprenen els alumnes, de la qualitat de l'ensenyament... Molta gent creu que la causa del gran fracàs escolar, de la poca motivació dels nostres fills vers l'estudi i l'escola és perquè els mestres no saben engrescar i motivar prou els alumnes per tal que aquests estudiïn i aprenguin un seguit de coses que els seran imprescindibles per a la seva vida futura.

Segons l'article abans esmentat i per experiència pròpia, el problema que penso que pateix actualment l'escola és que s'intenten donar uns hàbits (esforç, treball, pulcritud...) i uns valors (companyonia, igualtat, ajut, disciplina...) que les famílies i la societat on vivim valoren poc.

Molts pares han de treballar moltes hores i intenten suplir el poc temps que poden dedicar als seus fills donant-los capricis gratuïtament, permetent-los fer el que volen, quan volen. Deleguen en les mestres i l'escola la seva educació, amb tot el que comporta la paraula EDUCACIÓ. S'obliden que els nens es fan persones "imitant" els seus pares, germans, avis... i que veuen com a "normals" aquelles actituds que viuen a casa seva. Si per exemple un nen aprèn que cada vegada que algú li diu una paraula despectiva ell ha de respondre amb un cop de puny perquè això és el que li han ensenyat, és molt difícil que faci cas al mestre si aquest li diu que cal dialogar abans de pegar.

Estudiar requereix molt d'esforç, moltes hores, molta voluntat i el resultat és a llarg termini. Els nostres joves valoren l'èxit ràpid, els diners fàcils... Els agrada aprendre només allò que els interessa i que no s'hi hagin de "matar" gaire. Llegir, estudiar... és molt avorrit i per tant no ho fem!

Com seríeu vosaltres i jo mateixa si en la nostra infantesa i joventut haguéssim fet només allò que ens agradava?

Sense la col·laboració de les famílies, la tasca educativa és impossible. ●

Marta Cos Sagué

Rèquiem per una rossa exquisida

L'últim dia del proppassat febrer ens va deixar resignadament la formosa, cobdiçada i sempre plaent "peça".

Al llarg de la seva extensa vida, va tenir infinitat de pretendents. El seu esguard era bell i cobejat, però defugia el nostre encontre, amagant-se fútilment mentre patíem pels seus encants. Per nosaltres, va ser, sens dubte, un esquer atractiu d'afecte i obstinat amor. Un desfici vital per posseir-la. Tots l'estimàvem sense mesura, fent que somiéssim amb el seu físic per gaudir de la seva màgia. Però, sovint frívolament, s'allunyava amb indolència.

Alguns dels nombrosos sol·licitants hauran abusat de la seva vulnerabilitat. La majoria l'hem desitjat amb tot el sentiment que es pot sentir per un avaluat joiell. Últimament estava una mica esblanqueïda per l'edat, però igualment ambicionada per la seva simbologia.

Oriünda de catalans (gironins concretament), l'han jubilat després de cent trenta-quatre anys d'anar de mà en mà. Era eixorivida, atractiva i molt delejada. Va canviar de "look" exterior per adequar-se a les circumstàncies, arribant a ser una rossa presumida. Però, independentment del seu contorn, figura o color, va tenir sempre molts postulants. No tots hem estat afavorits pels seus encants, essent sovint esquivats als nostres requeriments.

En la seva prolongada existència ha estat causa de molts enfrontaments i immoralitats. Com una deessa ferventment pretesa, ha estat motiu de molts embolics, en contra del seu ànim. Ha repartit amb comptagotes la predilecció pels més humils, malgrat la seva avidesa. Als poderosos els ha resultat més capritxosa i accessible al seu encís, abusant de la seva fragilitat, puix en ocasions s'han extralimitat i potser han arribat a la seva violació descaradament, transgredint la seva intimitat.

La immensa majoria l'hem desitjat amb fervor i amb tot l'amor que es pot sentir per una joia que precisàvem per gaudir amb complaença de la seva possessió. L'intent no va ser mai fàcil, però ens conformàvem amb la seva visió condescendent, observant el seu pas brillant, sense perdre l'esperança d'algun dia poder abraçar-la i adorar-la com es mereixia.

A causa de les xacres que la vellesa ens imposa, no hem pogut assistir al seu funeral. La nostra absència no s'haurà notat gaire, li donem el nostre adéu des de la distància. Però, guardarem sempre un emotiu record tot i la seva migrada coneixença.

Que descansi en pau la gentil, admirada, escaient i sempre cobejada pesseta. Sens dubte, que des de la fondària del nostre cor l'enyorarem durant bastant temps. ●

Pere Motjer

Frases cèlebres

- *"Qui m'insulta sempre, no m'ofèn mai"*.
Victor Hugo
- *"Els perills visibles ens atemoreixen menys que els horrors imaginaris"*.
William Shakespeare
- *"Perdoneu-li tot a qui res es perdona a si mateix"*.
Confuci
- *"No davallis fins a aquell a qui perdones; enlaira'l fins a tu"*.
Heinrich Heine
- *"La vida es domina somrient, o no es domina"*.
Proverbi xinès
- *"Enyorar el passat és córrer darrere el vent"*.
Proverbi rus
- *"Amor, treball i saviesa són les fonts de la nostra vida. També haurien de governar-la"*.
Wilhem Reich
- *"El banquer és un senyor que ens deixa el paraigües quan fa sol i ens el demana quan comença a ploure"*.
Mark Twain
- *"Si murmurar la veritat encara és la justícia dels dèbils, la calúnnia no pot ser altra cosa que la venjança dels covards"*.
Jacinto Benavente
- *"No hi ha res repartit més equitativament en el món que la raó: tothom està convençut de tenir-ne suficient"*.
René Descartes
- *"L'orgull és el complement de la ignorància"*.
Fontenelle
- *"Els esperits mediocres solen condemnar tot allò que està fora del seu abast"*.
François La Rochefoucauld

Demano la vostra generosa lectura i reflexió d'aquest petit recull de frases, que no tenen per finalitat la curiositat, sinó la pretensió de fer-vos passar una estona fent-la petar amb els vostres familiars, amics i amigues. Si ho feu en un lloc tranquil, i envoltat de natura, encara millor; gaudireu del plaer de passar una estona parlant, deslliurats de l'esclavatge de la rutina. ●

Roger Rigau

Actualitat de Verdaguer

Des de la seva mort, el dia 10 de juny de 1902, fins als nostres dies, la figura de Jacint Verdaguer i Santaló s'ha mantingut en el record del poble amb el nom de mossèn Cinto. És tan popular que molts dels seus versos han estat assumits pel poble. Només hem de pensar en el "Virolai". Més de mil poesies han estat musicades. Se n'han fet òperes i escenificacions. I la seva prosa, especialment els llibres de viatges, fou un referent per al català literari.

En el tombant del segle XIX, la tragèdia de Verdaguer convulsionà la nostra terra. Fins i tot més enllà de la seva vàlua com a escriptor i com a home d'església. Perquè ja és hora de dir-ho: mossèn Cinto no tan sols es mantingué tota la vida fidel al seu sacerdoci, sinó que amb una admirable actitud profètica denuncià les situacions d'injustícia social d'aquella Barcelona que, enlluernada per "la febre d'or", s'havia convertit en la "ciutat de les bombes".

Com que el nostre poble és tan propens a l'oblit, cal que de tant en tant algú ens refresqui la memòria. I en el cas de mossèn Cinto, sort n'hem tingut de les efemèrides.

L'any 1945, el centenari del naixement de Verdaguer s'hagué de celebrar en sordina en aquella Catalunya prostrada i vençuda. I tanmateix, els catalans de l'exili dedicaren a mossèn Cinto els Jocs Florals, que foren celebrats a Bogotà. En un discurs lúcid i reivindicatiu, el president Josep Maria Capdevila i Balançó considerà Verdaguer "un home d'estudi" que no es deixà portar com la majoria dels romàntics pels "dictats de la inspiració" i per això la seva obra pot ser considerada l'obra d'un artista.

L'any 1967, el centenari de l'Atlàntida, representà una nova avinentesa per aprofundir en l'obra i la vida de Verda-

guer, gràcies a l'esforç de dos homes extraordinaris: Josep Maria de Casacuberta consolidava la biblioteca verdaguèria, fundada l'any 1958, i Joan Amils, en la seva exposició itinerant, féu revivre Verdaguer en els nostres pobles.

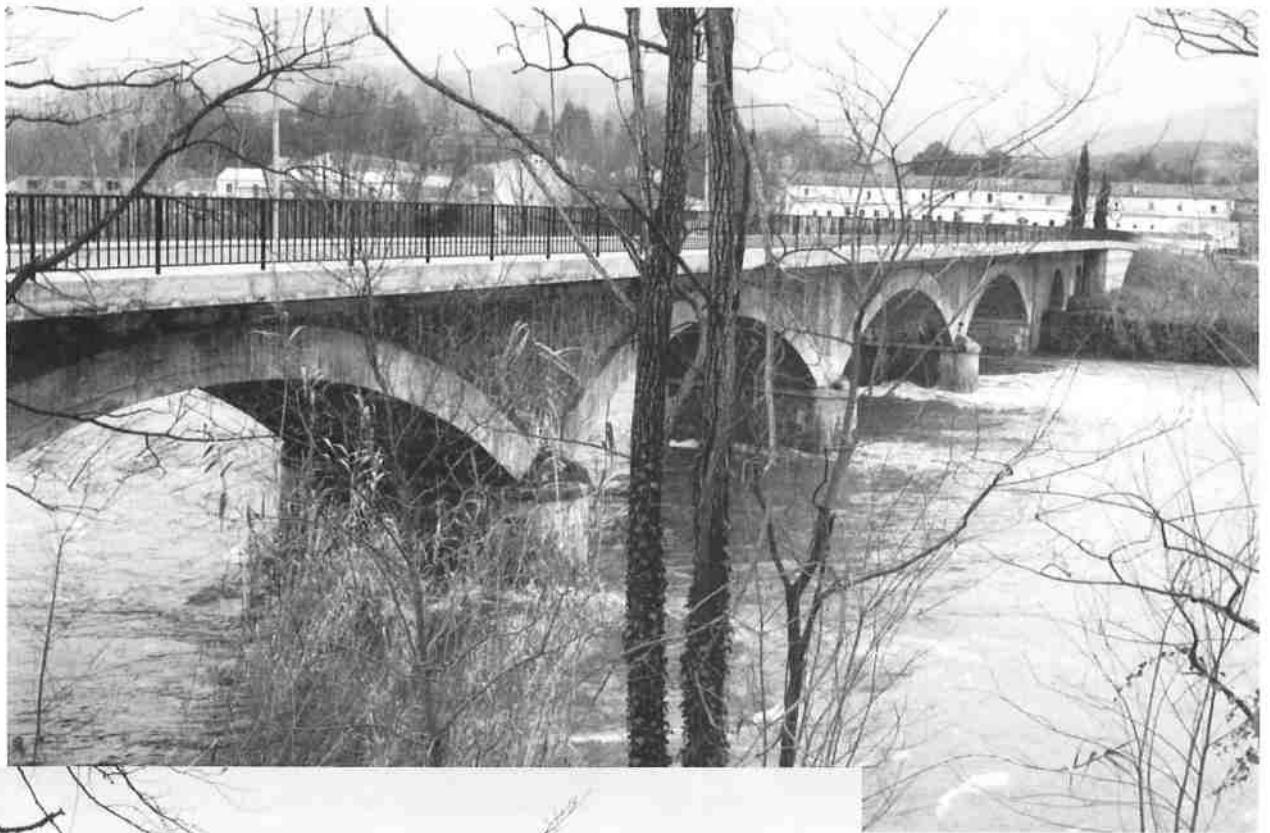
L'any 1986, el centenari de Canigó fou el pretext per convocar, des de la universitat de Vic, el I Col·loqui sobre Verdaguer. Fruit del col·loqui tenim els estudis verdaguèrians, amb l'objectiu de fomentar "la investigació i l'estudi de l'obra de Verdaguer". Eren temps nous. Des d'aleshores, la perspectiva història, la normalitat política i l'ambient de recerca en els àmbits universitaris han permès un notable aprofundiment en l'estudi global de l'home i de l'escriptor.

Això es pogué constatar l'any 1995 amb una nova efemèride: la celebració del 150 Aniversari del Naixement de Verdaguer. Més de 200 estudis i articles apareguts a la premsa donaren fe de la vitalitat del fenomen verdaguèria. Cal afegir-hi els nombrosos actes acadèmics, cursos, exposicions, rutes i conferències arreu del país. A més de les iniciatives populars, s'empenia l'edició crítica de l'obra verdaguèria.

L'any 2002 és l'any del Centenari de la mort de Verdaguer. I ens hi trobem ja en el llindar. El nostre escriptor té ja el tractament de clàssic de les lletres catalanes, però ara el perill és que la seva figura es dilueixi dins les autopistes de la informació. És per això que cal potenciar iniciatives que tornin a fer present -al costat del gran clàssic que fou Verdaguer-, la figura entranable i popular de mossèn Cinto, el poeta de la terra. ●

Joan Carreras i Pèra

Quan el Ter anava **GROS**

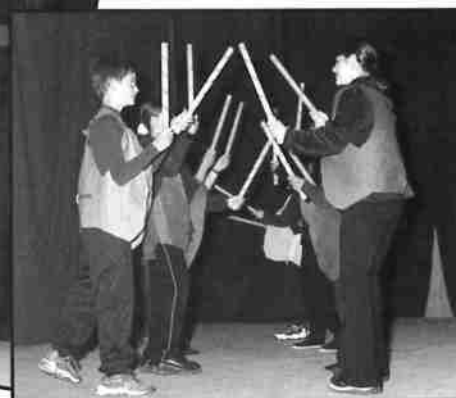

Fotos: Josep Pérez Raventós

Jornades Culturals Sant Jordi 2002

Premis Concurs fotogràfic 2002

Premis Certamen Literari 2002

Trio Tritó

Una foto històrica

Els membres del Patronat segueixen amb atenció els parlaments.

En el transcurs del temps s'esdevenen fets que tot i haver ocorregut fa pocs anys prenen un valor que per la seva importància es converteixen en històrics.

En les narracions publicades a L'AMIC no s'ha fet mai referència -tot arribarà- a les intolerables condicions d'abandó i insalubritat en què es trobaven les velles escoles de Bonmatí. L'Ajuntament d'Amer, com a norma, sempre pretextava que no hi podia construir perquè la Colònia era una propietat privada. Va ser una arma que va esgrimir tota la vida.

Al voltant dels anys 1967 i 1968, quan s'edificava el Grup Bondia i a penes hi havia aixecat quaranta estatges, el Patronat Local de l'Habitatge va donar un gran impuls al problema escolar. El Patronat va remoure cel i terra, ja que pressentia que sense escola, ni església, ni camp d'esports, el Grup Bondia no tenia futur. Magisteri, Govern Civil, Bisbat, etc. es van convertir en el centre de les reivindicacions. Les autoritats d'aquestes institucions, les quals havien de prendre o si més no ajudar a prendre una decisió, al·legaven que les lleis vigents de l'Estat espanyol no permetien construir grups escolars de menys de vuit aules. Ni amb la concentració de

El governador civil, Ramón Muñoz González.

l'alumnat de les escoles de Sant Julià, Constantins i Trullàs, gairebé desertes a causa de l'emigració de la pagesia, no es reunia un nombre suficient d'alumnes i, per a més inri, la batalla sempre s'acabava de rematar dient que Salt, Bescanó, Anglès, Amer i fins i tot Olot podrien ser els receptors. El desencant era total i amb aquesta situació es va produir la història de la foto, títol i motiu d'aquest escrit.

L'any 1969, el governador civil Ramón Muñoz Gonzalo Bernaldo y de Quirós feia un any escàs que havia arribat a Girona i visitava els municipis de la província amb la finalitat de conèixer-los junt amb els seus problemes. Era asturià, natural de Lluçanès i, lògicament, desconeixia la nostra terra i el tarannà de la seva gent. Era un home senzill de tracte i molt agradable.

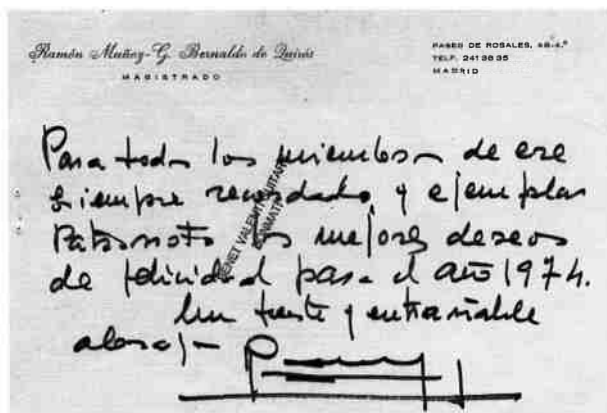
Un vespre de 1969 li va tocar efectuar la visita a Amer. Eren unes visites semiprivades a les quals, a més d'assistir-hi tot l'Ajuntament, aquest invitava les associacions del municipi, que aleshores estava format per Bonmatí, Sant Julià, Sant Climent i Lloret Salvatge com a agregats. Els representants d'aquests, com més tard es va poder comprovar, hi eren convidats perquè hi hagués un nombre respectable de persones. L'acte va tenir lloc en una aula del col·legi Gaspar de Queralt, d'Amer.

amb això sobrerament ens demostreu que els bonmatinencs en el municipi no hi pintem res. També tenim reivindicacions a fer que vostès senyor governador i senyor alcalde coneixen i no han donat l'oportunitat de parlar-ne". Es va produir un moment d'expectació i silenci, mentre l'Eugeni va continuar: "La primera i més elemental que té Bonmatí és la de construir una escola, una súplica que ja ve de lluny i mai ningú no ha posat interès a solucionar".

El governador, que aviat va comprendre que la cosa es presentava seriosa, amb molt bon criteri i alhora amb molt de tacte, va tallar el parlament de l'Eugeni i va invitar el grup de Bonmatí a seguir parlant en privat d'aquest afer.

El governador coneixia el problema escolar, ja que havia rebut el Patronat dues vegades al seu despatx de Girona, reunions en les quals va denegar l'execució del grup escolar. Si el concedia, a més de solucionar el problema local, resolvia el de Sant Julià, Constantins i Trullàs, pel fet que les escoles d'aquestes nuclis estaven en plena decadència. Va citar altra vegada el Patronat a Girona i aquell dia sí, després d'haver efectuat una visita en privat al Grup Bondia, va ser possible albirar una llumeneta d'esperança.

Sens dubte, aquesta intervenció va servir per posar fil a l'agulla vers l'obtenció de l'anhelada escola, un fet que amb

Targeta postal enviada l'any 1974 per Ramón Muñoz als membres del Patronat.

Primer va pronunciar unes paraules de salutació i presentació l'alcalde del municipi, Narcís Junquera Rigau, que va exposar junt amb les persones representatives d'Amer els problemes i necessitats de la Vila que, per cert, eren moltes. Després de l'exposició dels amerencs va prendre la paraula el governador, que com és natural no va prometre res, però va dir que tindria molt en compte les necessitats exposades.

Un cop acabat l'acte, que va tenir una durada d'uns noranta minuts, l'alcalde i el governador van regraciar l'assistència i van convidar els presents a degustar un pisco-labis que hi havia preparat.

Un cop pronunciat el comiat i quan semblava que ja s'havia dit tot, es posà dempeus un bonmatinenc, l'Eugeni Casacuberta, que, dirigint-se vers el governador i l'alcalde, amb veu enèrgica, va dir més o menys aquestes paraules: "Així l'acte ja s'ha acabat, i nosaltres, els que venim de Bonmatí, no hem sentit pronunciar una sola vegada aquest nom. Essent així, és evident que un cop més ens heu invitat sols per fer nombre. Aquí únicament s'ha parlat d'Amer i

Placa del carrer de Bonmatí que porta el nom del governador civil Ramón Muñoz.

el temps esdevindria històric per a Bonmatí.

Amb tot i això, va ser una lluita constant, però vista la bona disposició del Patronat, abans de deixar sobtadament la seva funció de Girona per traslladar-se al nou destí, Sevilla, el governador va recordar-se del grup escolar de Bonmatí.

Fou una decisió que el 1969 va ser considerada normal i aplaudida mentre que avui l'estimaríem cent per cent antide-mocràtica, però la realitat és que la nostra escola ja fa trenta anys que compleix els objectius que es van perseguir.

És molt lògic, doncs, que com agraïment, el 2002, Bonmatí, malgrat el canvi polític, servi un bon record d'aquest governador amb la dedicació d'un carrer -Ramon Muñoz-gràcies a ell i la gosadia de l'Eugeni Casacuberta. ●

Benet Valentí i Guitart

Imatges del partit de germanor que es va jugar al camp de futbol de Bonmatí l'any 1980 entre la gent de Sant Julià del Llor i de Bonmatí mentre lluitàvem junts per la segregació. El partit, arbitrat per en Joaquim Quer, va guanyar-lo l'equip de Sant Julià del Llor.

EQUIP DE SANT JULIÀ

D'esquerra a dreta, ajupits: Jordi Gifre, Amadeu Puig, Adolfo Cañas, Jordi Recasens, Florian Gifre. Drets: Xavier Piserra, Emili Recasens, Joan Piserra, Martí Bohigas, Pere Rus i Narcís Noguer.

EQUIP DE BONMATÍ

D'esquerra a dreta, ajupits: Josep Martínez, Josep Domínguez, Ramon Bosacoma, Josep Vidal, Francesc Caparrós (capità). Drets: Jordi Alsina, Rogeli Taberner, Pere Vall-llosera, Josep Pibernat, Ferran Peracaula i Albert Puig.

L'àrbitre del partit, Joaquim Quer, entre els capitans dels equips de Bonmatí i Sant Julià del Llor, Francesc Caparrós i Florian Gifre, respectivament.

Pastís de rap amb salsa verda**► Ingredients:**

2 raps, 1 tomata, 1 raig de crema de llet, 1 pols de colorant, 3 fulles de gelatina de peix, ¼ de litre d'aigua, sal, pebre i oli.

► Preparació:

Agafem una safata que pugui anar al forn, hi posem el rap amb un raig d'oli, sal i pebre i ho deixem al forn ½ hora a 200°. Un cop cuit, traiem les espines i ho posem en un bol amb la tomata, la nata i la gelatina prèviament dissolta amb aigua, i ho triturarem tot. A continuació, s'ha d'emmotllar i posar-ho al forn al bany maria durant 1 hora. Per acabar, ho traiem i ho deixem refredar.

► Per a la salsa

Ingredients: all, julivert, sal, un xic d'aigua i pa.

Preparació: Es tritura i s'hi afegeix l'oli, que quedi tot lligat.

Francesc Mont

Cuixes de pollastre amb escamarlans al forn**► Ingredients:**

4 cuixes de pollastre, 8 escamarlans, 2 cebes, 1 got de vi blanc, oli, sal, pebre, ametlles, pinyons i un trosset de pa.

► Preparació:

Untem amb un raig d'oli la safata per anar al forn, posant-hi tot seguit les cuixes de pollastre prèviament salpebrades, les cebes tallades a la juliana, un got de vi blanc i la picada feta amb all, julivert, pinyons, ametlles i una llesqueta de pa que haurem fregit amb oli aromatitzat d'all. Ho posem al forn a 180° i al cap d'una estona hi afegim els escamarlans. Durant el temps de cocció, que serà d'una hora aproximadament, ho girarem un parell de cops.

R.V.

Refrans populars relacionats amb els aliments

- La ceba bullida, allarga la vida.
- L'arròs fa el ventre gros.
- Qui guisa dolç guisa per a molts, qui guisa salat guisa per al gat.
- Si vols morir, menja magrana i vés a dormir.
- El meló i el casament enganyen a molta gent.
- Qui s'alaba massa, té el cap de carabassa.

Seguint les definicions, comencem per una paraula de set lletres per arribar a una de només dues lletres

- Determina una posició
- Instrument de cobla
- Va al lloc d'on havia partit
- 1.000 Kg.
- Ona
- Negació

SOLUCIÓ:
ORIENTA, TENORA, TORNA, TONA, ONA, NO

- Inhala aire
- Observar d'amagat
- Molusc cefalòpode
- Territori d'una nació
- Apartament
- Afirmació

SOLUCIÓ:
RESPIRA, ESPIAR, SEPIA, PAIS, FIS, SI

Endevinalles

Quatre endevinalles amb la mateixa resposta.

L'arbre el fruit ha de donar,
la premsa l'ha de premsar,
te l'has de menjar amb el pa
i el vestit et pot tacar!

No és cosa bona per beure,
tampoc cosa per menjar,
a molta gent alimenta,
i estant groc, malalt no està.

Un líquid de color d'or,
que no és licor;
com el licor és espès
i no té res;
en canvi és un aliment
que en molts guisats i en la cuina
hi és molt convenient.

Amb tres lletres formaràs
una cosa d'aliment,
d'un color molt transparent
que per sopar n'usaràs.

SOLUCIÓ:
POLI

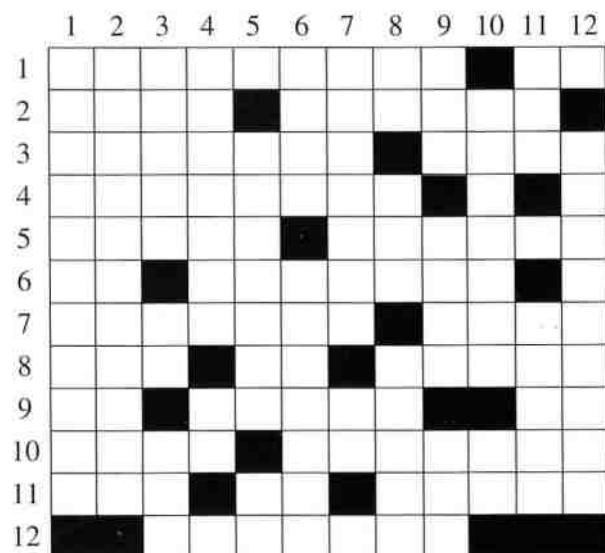
Mots encreuats

HORIZONTALS:

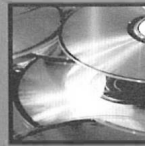
1- No popular. Nou romans. 2- Punt cardinal. Conjunt d'ocells d'un niu. 3- Acció de fer quelcom del no-res. Fins fa poc, la moneda italiana. 4- Ajudant tècnic sanitari. Afecció de la pell. Consonant. La mateixa consonant. 5- En un joc d'escacs n'hi ha setze. Aparell per escalfar. 6- Síl·laba militar. Escrip-tura que dóna testimoniatge d'un fet. Cinc-cents romans. 7- Atuell que serveix per guisar-hi. Digerir. 8- Tres romans. Nota musical. Eina. 9- Dues consonants. Escotat. Preposició. 10- Relatiu a l'aire. Empresa de cotó. 11- Consonants. Home jove. Nom de dona. 12- Predilecte.

VERTICALS:

1- Inhabilitar. 2- Els qui fan el morter. 3- Presidi. Afirmació. Consonant. Una altra consonant. 4- Poema. Òrgan de l'ol-facte. Estri. 5- Consonant. Mamífers rosegadors. Al revés, versió original. 6- Sol en el seu gènere. Acció d'elegir. 7- Nom d'un pastís. Metall. Consonant. 8- Ocell. Punt card-i-nal. Relatiu a l'èter. 9- Moneda antiga. Peces que tanquen les ampolles. Enter. 10- Persona elegida membre del Parlament. Úrsid. 11- Al revés, plataforma flotant formada per bigues d'arbre. Consonant. Nom de dona. 12- Deu romans. Fer de padrí.

SOLUCIÓ:
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
1 I M P O P U L A R I X
2 N O R D I U A D A
3 C R E A C I O L I R A
4 A T S + A C N E P
5 P E R S E S T U F A
6 A R V T H S T A T D
7 C A S S O L A P A I R
8 I I I I I I I I I
9 R E R E R E R E R
10 A E R I C R E T O N A
11 R S + O I R O S E R
12 F A V O I P A

IMPREMTA PAGÈS, SA

**Paper per
a ordinador
Impressió Òfset
Cartelleria
Disseny Gràfic
Preimpressió
Troquelats
Plastificats
Plegats**

c/ de Can Planas
Paratge Ca l'Aulet, s/n
17160 **ANGLÈS** (Girona)
Telèfon 972 42 01 07 (3 línies)
Fax 972 42 22 67
E-mail: impremtapages@mx4.redestb.es